

Let za koristi delav-kega ljudstva. Delav-ci so opravičeni do vsega kar producirajo.

This paper is devoted to the interests of the working class. Work-ers are entitled to all what they produce.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4000 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju, ki se nahaja poleg va-šega naslova, prileplje-nega spodaj ali na ovitku. Ako (493) je številka... tedaj vam s prihodnje številko našega lista po-teče naročnina. Prosti-mo, ponovite jo takoj.

ŠTEV. (NO.) 492.

SLOVENSKO GLASILO JUGOSLOV. SOCIALISTIČNE ZVEZE.

CHICAGO, ILL., DNE 13. FEBRUARJA, (FEBRUARY) 1917.

LETO (VOL.) XII.

Dol z vojno!

Delavci Zedinjenih držav nimajo želje in razloga, da bi prelivali svojo kri.

S samim izvršnim ukrepom je predsednik naše dežele prekinil diplomatske stike z Nemčijo in postavil narod Zedinjenih držav v perečo nevarnost, da bo aktivno zavlečen v blazno vojno Evrope.

Tekom zadnjih tridesetih mesecev, najtemnejših mesecev človeške zgodovine, je bilo šest milijonov nedolžnih mož brutalno umorjenih, mnogo več milijonov jih je bilo pohabljenih in za vse življenje ohromljenih. Če dežele so bile upuščene in nabrani zakladi človeškega dela in prirodne radodarnosti so bili brezobzirno uničeni.

Evropa je strašen dom žalovanja, kjer se mešajo nevtolaženi vdihovi vdov in sirot s smrtnimi stokanjem ranjenih in umirajočih na bojiščih.

V tem divjem karnevalu grmadnega in brezobzirnega ubijanja je ostal lo on močan član družine narodov, ki je kolikor toliko ohranil stališče, zdravega razuma — Zedinjene države Amerike. S široko planjavo Atlantskega oceana ločeni od pozornice nečloveškega konflikta, varni v gospodarskem položaju, v katerem imamo, kar potrebujemo, in ponosni na svoje napredne in cemo-

kratične institucije smo opazovali s krvavečim srcem samouničevanje svojih evropskih bratov, z drhtenjem pričakujoči priliko, ki bi jih zopet priviedla k razumu in miru, k življenju in sreči.

In nenadoma, skoraj brez opombe in svarila, brez sankcije ali dovoljenja ljudstva, brez posvetovanja z izvoljenimi zastopniki ljudstva v kongresu, se nam v dejanju ukazuje, da naj se pridružimo blaznemu plesu smrti in uničevanja in povečamo strašno reko krvi v Evropi s krvjo tih sočutih ameriških delavcev.

Socialistična stranka v Zedinjenih državah, govoreča za stošico svojih članov in za delavski razred dežele, slovesno protestira proti samovoljnemu poizkusu, da nas zavlečejo v evropski konflikt.

Nasprotni smo vojni med narodi, ker je vojna povratek na brutalno barbarstvo. Nasprotni smo sedanjim grozeči vojni posebej, ker ni bila še nobena velika vojna podvzeta bolj neopravičeno in z bolj objestnimi pretvezanji.

Politika neomejenega in brezobzirnega vojskovanja s podmorskimi ladjami, ki jo je prav-

kar razglasila nemška vlada, je nadvse okrutna in nečloveška; ampak taka je vojna v celoti in take so vse metode, ki se rabijo na obeh straneh. Vojna je umor. Vojna je vrhunec skrajne nezakonitosti in zamen je blebetati o zakonitih in nezakonitih metodah vojne.

Nemško vojskovanje s podmorskimi ladjami ne ogrožava našega narodnega edinstva ali naše neodvisnosti, niti naše narodne časti in dostojanstva ne. Namerjeno ni bilo v prvi vrsti proti Zedinjenim državam in se ne dotika ameriškega naroda. Udarila bi le tiste zajedavske razrede, ki delajo velike profite z izdelovanjem smrtonosnega orožja in s tem, da nam odvzamejo hranu in jo prodajajo za nesramne cene bojujočim se evropskim armadam.

Delavci Zedinjenih držav si ne žele in nimajo nobenega razloga, da bi prelivali svojo kri za zaščito in podporo sramotnih dobičkov svojih gospodarjev in ne bodo dovolili lažnivemu in podkupljivemu časopisju, da bi jih nagnalo na orožje in na ubijanje svojih bratov v Evropi.

Šest milijonov mož, ki ginjejo sedaj na evrop-

skih bojiščih, je večina delavcev. Če bi se Zedinjene države zavlekle v vojno, bi bili ameriški delavci tisti, katerih življenje bi bilo zrtvovano, neslavna, nezmisljena žrtev na oltarju kapitalistične pohote.

Ameriški delavci, zdramite se! Doba je resna, nevarnost je na pragu. Molk bi bil usodepomen. Združite se v množicah na shadih in v demonstracijah! Govorite z besedami, ki se ne dajo zasuka-ti! Naj odmeva Vaš odločni protest od enega kraja dežele do drugega!

Pošljite telegrame in dopise predsedniku Wilsonu, senatorjem in kongresnikom Zedinjenih držav. Zahtevajte, da se prepove ameriškim ladjam in ameriškim državljanom vstop v vojno pa drugače kakor na svojo odgovornost. Vztrajajte na tem, da se ne sme narod pognati v vojno v prid plenečim kapitalistom.

Dol z vojno! Dol z nečloveškim družabnim sistemom, ki plodi vojno! Slava miru! Živeja mednarodna solidarnost delavstva vseh narodov!

Za Narodno eksekutivno Socialistično stranko:

Adolf Germer, narodni izvrš. tajnik.

Kos kapitalističnega patriotizma.

Zedinjene države potrebujejo denarja. To je ena tistih reči, v kateri smo izjemoma z vsakim džingom enega mnenja. Razlike so le v nazorih, čemu da potrebujejo denarja. Mi mislimo, da na primer za to, da bi prevzele upravo, da bi vzele razne industrije privatnim izkoriščevalcem iz rok, da bi uredile socialno zavarovanje, itd. Kapitalisti menijo, da potrebuje strice Sami mnogo denarja za to, da nakupi pri njih mnogo šrapnelov, granat, topov, pušk in podobnega blaga.

Tisti, ki zdaj vladajo v Zedinjenih državah, pritrjujejo kapitalizmu, čemur se ne smemo čuditi, ker so delavske mase še vendar tako kratkovidne, da prepustijo kapitalizmu vladanje, namesto da bi ga sami prevzeli. Zaradi tega potrebujejo Zedinjene države denarja za militarizem in njegove potrebe. Mnogo denarja potrebujejo, zakaj Amerika hoče za vsako ceno postati prvoredna militaristična dežela in si v čim krajšem času nabaviti vse tiste kulturne potrebe, za sistematično ubijanje ljudi, s katerimi prednjačijo stare evropske dežele.

Take reči so drage. Prav posebno po ceni niso bile nikdar; sedaj jih je vojna s svojo veliko porabo še podražila. In Zedinjene države morajo seči globoko, prav globoko v žep, če bočjejo nasteti vse tiste milijone, ki jih bodo zahtevali producenti vojnega materiala.

A v žigav žep naj posežejo?

To je kočljivo vprašanje. Tam, kjer nič ni, se ne more nič vzeti. Tam, kjer imajo veliko, pa neradi dajejo.

V Washingtonu so si mislili enkrat — vedno namreč ne mislijo tako — da bi bilo praktično potrkati na bogata vrata. Ko so izdelavali novi davčni zakon, jim je prišlo na misel, da imamo v deželi nekoliko gospodov, katerim je vojna nasula ne le čedne, ampak nezasišane visoke profite

v blagajne. In ti gospodarji pričakujejo nove velike profite, če začne strice Sami naročati zaloge za svoja vojna skladišča.

Ne more se reči, da imajo ameriški municijski fabrikanti največjo zaslugo za izbruh evropske vojne. To zaslugo je treba enkrat priznati njihovim bratcem v Evropi. Za ameriške kapitaliste je prišlo to klanje kakor nepričakovan blagoslov iz nebes. In ker se ne morejo šteti za očete vojne, so tudi njih velikanski profiti neodvisni od njihovega dela in truda, od njihove učenosti in duhovitosti. Tako prihajajo do njih, kakor da so zadeli v loteriji.

Torej ne bi bilo krivih, če bi od teh goratih dobičkov nekaj odklali svoji deželi, tembolj, ker bi se vrnilo to, kar bi dali Zedinjenim državam v obliki davkov, zopet v njih žep v obliki cene za municijo in orožje in bi jim ustvarjalo nove dobičke.

Davek na vojne profite mislijo torej vpeljati v Washingtonu. Benjamin C. Marsh, zastopajoč Equitable Income Tax Association je zahteval temeljito zvišanje davkov na milijonske dohodke in je predlagal za dobo miru 33% odstotka, za vojno dobo pa 50 odstotkov na dohodke čez milijon. Predloga senatnega finančnega odbora ni tako radikalna, ampak obdačiti hoče vendar vojne profite.

Strela je udarila z jasnega. To je atentat! To je začetek konfiskacije! To je socialistična politika! Doslej je bila v deželi dolarjev navada, da so se nalagala glavna gospodarska bremena masam. Kapitalisti niso bili vajeni plačevati več kakor svote, ki so bile v primeri z njihovim bogatstvom podobne miloščinam. Zdaj pa nenkrat taka novotarija! Ne, to se ne more trpeti...

Zadnji terek so prišli gospodje v Washing-

ton, njih dva tuceta zastopnikov municijske industrije, in so pred finančnim pododborom senata vložili protest proti nameravanemu davku. V taki kritični dobi, so dejali, naj bi vlada dajala municijski industriji pogum, ne pa da ji jemlje korajžje — so dejali.

Kritični položaj — to je napetost med Ameriko in Nemčijo in možnost vojne. Možnost tiste vojne, katere si nihče tako od sreče ne želi, kakor prav omenjeni gospodje. Zaradi tega, ker je taka vojna možna, naj vlada podpira municijsko industrijo in ji daje korajžje.

Ali vedo gospodje, kaj govorijo? Človek bi res mislil, da spadajo med tiste, za katere je Kristus posebej prosil svojega očeta, naj jim odpusti. Če določa kongres osemsto milijonov dolarjev in če se ve, da bo večino teh milijonov pogoltnilo velikaško žrelo vojne industrije, tedaj res ne vemo, kako se more reči, da jemlje vlada tej industriji korajžje.

Ampak v besedah milijonarske deputacije je ton, ki povzroča grdo disonanco. Gospodje, ki prodajajo bombe in šrapnele, so pač menda patrioti, kajne? Ameriko silijo sedaj le iz patriotizma, zaradi narodne časti i. t. d. na vojno. Well — če so patrioti, čemu jim je treba tedaj še dajati poguma za fabriciranje nitroglicerinskih pokalic in dinamičnih treskov? Patrioti so; če bo Amerika potrebovala njihove izdelke, puste vse obzire na stran. Dajali bodo stricu Samu, kar le potrebuje v svoji krizi in za cene ne bodo niti vpraševali. Če le dobe toliko, da morejo fabricirati dalje in zalagati svojo domovino z vsem, kar mora ineti, da se brani in da zmaga. To je patriotizem.

Kako morejo gospodje govoriti, da jim mora vlada dajati posebnega poguma, ker je dežela v krizi in bi jih lahko potrebovala? Pri Perunu!

To se glasi tako, kakor da pravijo: "Gospodje, Amerika je v krizi. Ne dražite nas, ker bi sicer lahko pustili Ameriko na cedilu."

Municijski fabrikanti so patrioti. Ampak kar uganjajo, je tako nepatriotično, da bi se imenovali izdajstvo, če ne bi bili gospodje sami milijonarji.

Deputacija je šla v Washington. Kaj bi bilo o njenem namenu misliti z ozirom na patriotizem in na kritični položaj Zedinjenih držav? Nič drugega ne, kakor da povedo senatu: "Gospodje, domovina potrebuje denarja. Mi, ki ga imamo, ne čakamo, da izdclate zakon. Ne glede na davke, ki jih določite, vam tukaj prinašamo tistih osemsto milijonov, ki jih želi dežela. Vojna nam je prinesla bogato žetev in teh osemsto milijonov je malenkost za nas. In če bo domovina potrebovala naša podjetja za svojo obrambo, naj kar ukazuje. Kar je naše, je tedaj njeno; mi ne bomo tedaj gospodarji podjetij, ampak le služabniki domovine."

Tako bi bil človek pričakoval, da bo govorila deputacija, ko je šla v Washington. Govorila pa ni tako, ampak naglašala je svetost svojih profitov in absolutno zaščito svojega izkoriščanja.

Municijski fabrikanti pa vendar ostanejo patrioti. To se pravi: Delavstvu bodo peli pesem patriotizma; na vojno bodo hujskali v imenu patriotizma; velika naročila bodo zahtevali zaradi patriotizma; plače bodo tlačili in čezurno delo bodo tirjali iz patriotizma.

Za vse je patriotizem dober; le za to ne, da bi mu izkoriščevalci doprinesli bodisi najmanjšo žrtev. Predvsem pa je dober za to, da zakrinkava-jo z njim svoje interese in svojo grabežljivost. In to je za delavstvo najbolj poučno.

Osemurni delavnik.

Razdrti diplomatski stiki med Ameriko in Nemčijo so gotovo resna reč. Da nastane iz tega lahko vojna, se ne da tajiti. In da bo ta nevarnost visela nad nami, dokler ne bo vsa vojna končana, je skoraj gotovo, ker je težko verjeti, da bi Nemčija oficijelno prenehala s svojim "brezobzirnemu podmorskemu vojskovanju" in dala s tem priliko za obnovitev normalnih odnošajev med obema deželama.

Treba je pa vendar povedati, da ni ta nevarnost tako velika, kakor jo slika gotovo časopisje, ki ve, da se taka nevarnost lahko umetno poveča, ako se napihuje. Nišmo in ne moremo biti Wilsonovi pristaši; to se pa vendar lahko reče, da bi bila situacija vse drugačna, ako bi bil na primer kajzerjev osební prijatelj Teddy Roosevelt, predsednik Zedinjenih držav. Od Wilsona uimamo nobenega znamenja, da bi si želel vojno, in njegovo dosedanje ravnanje izza govora v kongresu se lahko imenuje previdno. Zgodilo se je reči, ki bi jih bil marsikateri vročervnež na njegovem mestu smatral za tisti "overt act", ki napravi vojno neizogibno. Wilson se tudi v teh slučajih ni prenagli, ampak se je držal svojega načela "watchful waiting", kar opravičuje upanje, da ostane tudi v bodoče previden. To pa že nekaj šteje v razmerah, ki dajejo enemu možu moč, da lahko odloči-je o usodi vse dežele.

Znani kapitalistični krogi in njih tiskovni reprezentanti niso nič kaj zadovoljni s predsednikovim postopanjem in če bi bilo v njihovi moči, bi rajši danes kakor jutri ustvarili "casus belli". Če bi bilo le mogoče kaj takega posredovati in izvesti, bi si prvi poveljnik kakšne nemške submarin-

ke lahko zaslužil okrogel milijonec s tem, da bi potopil ameriško ladjo in dal "nujni" povod za vojno.

Ampak če ne sega moč kapitalistov tako daleč, da bi mogli po svoji volji pognati Ameriko v krvavi pek, hočejo vendar izbiti iz situacije toliko profita, kolikor je največ mogoče.

Ena izmed pridobitev ameriškega delavstva je osemurni delavnik v vladnih podjetjih in v tovarnah, ki izvršujejo vladna naročila. To ni prišlo samo od sebe. Nikjer se delavcem ne delajo koncesije iz dobrega srca. Ameriški proletariat se je bojeval za osemurno delo in sicer so bili časi, ko je bila njegova bojevitost bolj odločna in smotrna kakor sedaj. Leto 1866. se lahko označuje za tisto, ko se je pričel boj za osemurni delavnik v velikem slogu. Tri leta na to je bil vpeljan v ladjedelnicah, pozneje tudi v drugih vladnih podjetjih, naposled po dolgih bojih tudi v poštnem oddelku. "Zakonito je bilo osemurno delo določeno tudi za vse kontrakte, ki se izvršujejo v privatnih podjetjih.

Vse to ni bilo nikakor po okusu kapitalistov, ki spoštujejo svetost zakona le tedaj, če je njim v prid. Določbe so bile lepo natiskane na papirju; v praksi je bilo marsikaj drugače, kakor v postavi in še danes se izkoriščevalci izdatno trudijo, da bi izumili pota, po katerih bi lahko obšli zakon. V Pennsylvaniji so bili v nekaterih krajih posebnostmi; delavci so delali po osem ur na vladnih naročilih, ampak potem so dobili drugo, privatno delo, in so morali delati še po dve, včasih celo po tri in štiri ure.

Na tak način so bili kapitalisti z zakonom o

osemurnem delu pač zadovoljni. Vladi so računali naročila na podlagi te postavbe, ali delavci jim je moral po izvršitvi vladnega dela, s katerim je bila njegova mezda že plačana, delati še po dve, tri, štiri ure na dan zaslonj.

Danes je ta sleparija precej premagana, ker je delavska organizacija kljub vsej dosednji pomanjkljivosti vendar le tako močna, da ji ni treba trpeti takih nesramnih goljufij. Včas je bilo treba sodnega nastopanja, včas stavke, toda naposled se je vendar doslo, da ima zakon o osemurnem delavniku tudi praktično veljavo. In ker se vladna naročila množijo in je na njih udeležene vedno več industrije, tudi trajno raste pomen zakona.

Naenkrat daje dobri Bog kapitalistom priliko, da napeljejo svojo artilerijo zoper nepriljubljeni jim zakon.

Amerika je v nevarnosti! Vsak hip lahko izbruhne vojna! Če se to zgodi, potrebuje Amerika mnogo ladij, mnogo letal, mnogo kanonov, mnogo mnogo kupov municije, a v desetih, dvanajstih urah se izdela več tega prijetnega blaga, kakor v osmih. Amerika, o Amerika, misli na svojo varnost! In vi delavci, bodite patrioti v tem težkem času!

Le z ozirom na pretečo vojno zahtevajo kapitalisti, naj se zakon o osemurnem delu prekliče ali pa vsaj suspendira. Bognekdaj da bi to zahtevali iz proštjarstva! Dobicek je zanje zadnja reč: prvo in glavno je domovina. (In v tem oziru — pravi vaje-nec — imajo prav, ker jim je njih žep domovi-na.)

Če bi res prišli do vojne, bi bil kapitalistični

pritisk na vlado še močnejši in brezobzirnejši. In zelo se je bati, da bi bil tudi v mnogih rečeh uspešen. Ves demokratizem, ki je že davno kapitalistično podrovan, bi ne oviral demokratično republičanskega kongresa, da bi, sklicujoč se na potrebe deželne obrambe, uvajal vse tiste militaristične despotične ukrepe, ki jih opazujemo v prizadetih evropskih deželah, tudi v takih, ki so dejansko bolj demokratične od Amerike.

A če ni mogoče Wilsona in kongresa prisiliti, da napovesta še to noč vojno, je treba izrabiti vsaj položaj tak, kakršen je. Nevarnost vojne je že sama po sebi velik faktor in železo je treba kovati, dokler je vroče.

Tako mislijo kapitalisti. Ampak tudi delavstvo ne bi smelo pozabiti na to. Čas je tak, da mora imeti ameriški proletariat odprte oči. V megli vojne nevarnosti se lahko zgode neštete reči, ki se opazijo prepozno, če ne stoji delavstvo na straži za svoje interese. Na Gompersove formalne proteste se zavedno delavstvo ne sme zanašati. On je prijatelj sedanje vlade, njegova politika je demokratična politika in on ne bo storil nič resnega, kar bi moglo tej vladni metati polena pod nogo. Ne glede na to pa nima sam niti toliko moči, da bi mogel uveljaviti svoje proteste.

Kapitalisti hočejo izrabiti vsako priliko, ki je njim v prid, pa bodo hoteli tudi to. Patriotična krinka jim izvrstno služi, da zakriva njih namene. Delavstvo mora torej paziti na vsako njih kretnjo, da ne bo okradeno še za tiste male pridobitve, za katere se je moralo težko bojevati. Lahko je mogoče, da bo prav kmalu treba enako velikih bojev za ohranitev pridobljenega.

Omagovanje.

Tupatam se pripeti, da izgubimo sodruga. Delal je z nami, agitiral, da ni med nami nihče dvomil, da je socialist. In sam je morda stokrat, tisočkrat povedal, da je socialist; povedal je z besedo in z delom. Naenkrat pa postane pasiven, nedelaven; mrtvičen je in nazaj pade v mrtvilo, iz katerega je nekoč izšel kot socialist. Kaj je tega vzrok?

Postati socialist, prepričan, neomajan in jeklen, pomeni veliko revolucijo v posamezniku. Pomeni predvsem prevrat v mišljenju. Vsak socialist postane, kar mora postati, v mišljenski revoluciji. Vsi stari, priučeni nazori o človeku, človeštvu, življenju itd., nazori, ki so nam jih vtepli v glavo od začetka, ko smo prišli na svet, pa do danes, se morajo umakniti popolnoma novim nazorom. Tok mišljenja se mora obrniti popolnoma v novo strugo in ustvariti popolnoma novo sliko o življenju in svetu. Skratka: socializem docela prerodi človeka z ozirom na njegovo duševno stanje.

To se pa ne more izvršiti v enem dnevu. Nihče ne more postati kar čez noč dober in prepričan socialist. Proces duševne izpremembe, revolucija duha mora priti polagoma in mnogi vemo iz lastne izkušnje, da je vzelo več let, pre-

deji smo bili na jasnem in na trdnem glede na socializem. Dotični posamezniki pa, ki demonstirajo svoj preobrat takorekoč v skokih, se pa navadno pri prvi resni priliki pokažejo kot površni socialisti, slabši in omahljivi, in prva sapica jih vrže zopet nazaj v mrtvilo. Taki nagli socialisti so socialisti le na zunaj, toda njih notranjost, njih mišljenje v jedru je še nejasno, večsi popolnoma zmehčano, kaotično.

To je pa zato, ker niso dodobra revolucionarili svojega duha in vsled tega tudi nimajo prave volje niti veselja, da bi se temeljito poučili o socializmu in o socialnih vprašanjih; njih zunanji socializem je prisiljen, ne prihaja iz srea. Razmere, ki rode take sodruga, so nam dobro znane. Nekaj jih pride iz sebičnih namenov, mislečih, da se bodo na kakšen način okoristili, in teh bo vedno več, čim bolj stranka narasča. Drugi se pa zatečejo pod socializem iz momentanega sovražstva do oseb, o katerih vedo, da so odprti nasprotniki socialističnega gibanja. Zgodi se, da kakšen pop neče krstiti ali pokopati otroka, ker dotičnik ni dovolj nasul farske bisage in tedaj mož v prvi jezi prišeže: "Le počakaj, far, zdaj bom pa še jaz socialist!" Ampak to še ni socializem, če se kdo s farjem skrega. In ravno te vr-

ste "socialisti" so bolj na škodo kot pa na korist našemu gibanju. Kajti navadno se kmalu zopet pobotoja s svojimi "sovražniki" in njih "socializem" je pri kraju.

To so nekateri glavni razlogi, ki so krivi, da imamo omahljivce. Seveda, vsi niso. Nekaj jih je, ki srečno prestopajo prvo izkušnjo in ostanejo dobri sodrugi. In izkušnja pride za vsakega. Ni ga socialista, ki bi ne bil gotov čas izpostavljen nekakšnemu izpitu, da pokaže, kaj je v resnici. To so odločilni trenotki. Gmotne težave pritisnejo, beda, osebni prepriki nastanejo v stranki sami, mamljive ponudbe se javljajo od strani nasprotnikov in na stotine drugih izkušnjav. Kakor rečemo, to so momenti, ki pri tebi odločajo: Ali ostaneš ali padeš. Ako si socialist s trdnim prepričanjem, premagaš vse te izkušnje, nasprotno pa omahneš. So sodrugi, ki je vse njih življenje ena sama izkušnja. Vse življenje jim je kruti boj za obstanek. In med tem, ko jih tepejo neizgovorne in ko se šibijo pod najtežjo butaro krize in težav, so kljub temu zvesti svojemu prepričanju in navdušeni bojovníki za stvar. Socialisti v Rusiji gredo z veseljem za svoje prepričanje v pregnanstvo v Sibirijo ali pa na vešala. Nam v Ameriki v sedanjih razmerah ni treba to-

likega žrtvovanja, toda pravi socialist mora biti pripravljen na vse.

Ne omahuj sodrug! Bodi mož! Tisti trenotek, ko si postal socialist, si napovedal boj nasprotnemu razredu človeške družbe. Zavedati se moraš, da je od tistega trenotka vse tvoje življenje do konca dni neprestan boj. Boj, boj in boj! In ako v tem boju padeš premagan, te ne pobije nasprotnik, temveč pobiješ se sam. Kajti socialist je premagan le tedaj, če stopi iz bojne vrste in vrže od sebe princip. Do tega te pa nihče na svetu ne more prisiliti, ako sam nočeš. To je samoporaž.

Ne omahuj! Ne misli, da sam trpiš zaradi svojega prepričanja. Na tisoče nas je. Na tisoče nas je, ki smo žrtvovali marsikaj dobrega in prestali marsikatero bridko in grenko uro; prestali pa smo vse zvesti sklepe, da ne bomo poraženi nikdar.

Težko, da dočakamo vsi socialni preobrat, uresničenje idej, za katere se borimo. Dočakali pa bomo — vsak posamezen socialist lahko dočaka to, da na svojo zadnjo uro zatisne oči s sladko zavestjo, da je do svojega zadnjega trenotka stal v boju nepremagan.

Enrico Ferri:

Socializem in moderna znanost.

Težava vsega problema je v tem, da se odmeri vsakemu posamezniku pripadajoči delovni dohodek; kolektivizem je za to postavil znano formulo: vsakemu po njegovem delu — komunizem pa drugo: vsakemu po njegovih potrebah. Nihče ne more a priori povedati, kako bo praksa podrobno rešila to vprašanje; zategadelj ker je to danes nemogoče, ne gre socialistom očitati fantastnega utopizma. Ni je kulturne dobe, da bi se že ob njeni zori dala napovedati zaporednost in kakovost njenih razvojnih stopenj.

Nasprotno pa opravičuje neovržen induktivni preudarek socioloških in psiholoških dejstev tole trditve: Nedvomno je druga, komunistična formula, kakor je tudi Marx priznal, poslednji, transcendenti ideal, ki ga nekateri postavljajo za cilj teoretičnega anarhizma v nasprotju s socializmom. Nedvomno pa predstavlja tudi kolektivistična formula stopnjo družabnega reda pred komunizmom. (Daljni Spencerjev ideal individualizma, ko ravna poedinec brez vnanje kontrole iz golega nagnenja k dobremu, je izvedljiv le po kolektivistični dobi, ko se podrede individualne sile in nagoni disciplini solidarne družbe in stoprav po odstranitvi sedanjega anarhičnega individualizma, ko vsakdo, kdor se zna izogniti kazenskemu zakoniku, ravna, kakor se mu poljubi, ne glede na soljudi. ("Data of Ethics", p. 128, 275.)

Trditve navideznega protislovja med darvinizmom in socializmom glede na enakost vseh ljudi je izpodbijala, ker socializem nikakor ne trdi te enakosti, temveč hoče le izriniti neenakost v darvinizem smislu za reformo individualnega in družabnega življenja. To je tudi odgovor socializma na neprenehoma ponavljani očitki, da pod svinečo pezo skupnosti zatire in zadušijo osebnost in da poniža posameznika na vlogo čebele-delavke v družabnem panju. Res pa je nasprotno. Hiranje in uničevanje mnogostevnih individualnosti, ki donesale, ako se povzdignejo iz teme, silen dobiček sebi in družbi, je eden najrednejših pojavov sedanje meščanske družbe, v kateri velja vsakdo — izvzemši prav odlične in izražene osebnosti —

kolikor ima in ne toliko, kar je. Kdor je v siromaštvu rojen, za kar pač nič ne more, in naj ej od prirode oblagodarjen z umetniškimi ali znanstvenimi genijem, pa brez imetja, ki bi ga podprlo v prvih življenjskih bojih in ki bi mu omogočilo višjo izobrazbo, ali pa brez posebne sreče, ki je dovela pastirja Giotta k Cimabue, ta lahko ugasne svojo luč in postane navadna številka v množicah meznih sužnjav; družbi pa se izgubi zaklad duševnih dobrin. Kdor pa se je rodil v bogastvu — kar pač ni njegova osebna zasluga — se prerine, in naj bo še tak drobnoglavce ali bebec, na pozorišču življenjske komedije prav gotovo v ospredje, vsi lakaji se mu bodo priklanjali in ga budo občudovali in sam bo le zato, ker nekaj ima, mislil, da je kaj.

Pod režimom kolektivne lastnine t. j. v socializmu, ki zagotovi vsakemu poedinec življenje, bo vsakdanje delo za poedinec najlepša prilika, da pokaže svoje več ali manj sijajne darove, in najboljša in najplodovitejša leta življenja se ne bodo, kakor danes, izgubljala v obupnem, krčevitem in ponižujočem boju za vsakdanji kruh. Socializem zagotovi vsakemu poleg človeške eksistence tudi prostost za razvoj in izobrazbo telesne ter duševne osebnosti, ki jo je sprejel od neizčrpne, z zmerom novo silo stvarjajoče prirode; kakor je enoličnost in enakost prirodi neznana, prav tako neznana je tudi socializmu, ki hoče prihodno neenakost voditi in izkoristiti za prostejši in plodovitejši razvoj človeškega življenja.

III.

Žrtve boja za obstanek

Nadaljne nasprotje med socializmom in darvinizmom so hoteli iztuhati v tem, češ, da darvinizem kaže, da je ogromna večina rojenih individov — ljudi, živali in rastlin — posvečena poginu, ker izvojuje le pičla majšina boj za obstanek, dočim socializem zatrjuje, da vsi lahko izvojujejo ta boj, ne da bi kdo poginil. (Gl. Ziegler, op. cit. p. 151, 159.) Nato je predvsem pripomniti, da je numerično razmerje žrtve do zmagaletcev v boju za obstanek tem ugodnejše, čim više stoji vrsta v redu živih bitij. Nesorazmernost med "pokli-

canimi" in "izvoljenimi" pa pojava tudi v različnih vrstah istega prirodnega reda. Tako proizvajajo vse rastline vsako leto ogromno množino semen, iz katerih se razvije le pičlo število individov; v živalstvu je število reproduciranih individov manjše, število takih, ki obstanejo v življenju pa razmeroma zelo visoko: končno je pri človeškem rodu število potomstva, ki ga more poedinec porajati, zelo neznatno; sorazmerje tistih, ki obstanejo v življenju, napram številu rojenih je pa znatno. Nadalje, v vsem organskem svetu imajo najnižje stoječi, najpreprosteje organizirani rodovi največje reprodukcijske silo, toda najmanjšo odpornost. Gliva proizvaža na milijone kali in je kratkoživa, dočim rodi palma vsako leto le nekaj tucatov semen, pa doseže stoletno starost. Riba proizvaža na tisoče jajc, dočim rodita slon ali šimpanz le malo potomstva, a dosega visoko starost.

V človeškem rodu so prirodni narodi plodovitejši, ampak kratkoživi, dočim izkazujejo kulturni narodi majhno število porodov, ampak tudi manjšo umrljivost.

Tudi na čisto biološkem polju velja pravilo, da neprenehoma raste relativno število tistih, ki obstanejo v življenjskem boju, čim više stoji vrsta v organskem redu ali pa v plemenu.

Železni zakon boja za obstanek terjaja torej tem manjšo hektarno žrtve, čim više se razvija in izpopolnjuje organizacija. (Ziegler je prezrl ali zamolčal ta dejstva; gl. op. cit., p. 177 in sl.)

Zmotno bi bilo postavljati nasproti socializmu brez vsega zakon prirodnega izbora — tečaj Darwinove teorije —, kakor velja med nižje organiziranimi živimi bitji, brez oziroma napredujoče ublaževanje njega učinkov, ki se nam pojavljajo na višjih stopnjah organizacije, tudi med različnimi človeškimi plemeni. Ravno za socializem, ki predstavlja višjo stopnjo človeškega razvoja in ki prav znatno ublaži izbor, ne velja tako sirova in plitka razlaga selekcijske teorije.

To teorijo, zlasti v brutalno spačeni podobi, so zlorabljali nasprotniki socializma za utemeljitev individualistične zahteve po neomejeni kon-

kurenci. (Gl. Ziegler, op. cit., p. 157 in sl.) ki čisto ni nič drugega kot civilizirana oblika ljudžrstva in ki vidi v Hobbesovem stavku: Homo homini lupus, podlago sedanjega družabnega položaja, v stavku, ki je Hobbes sam označil z njim pristanje človeka pred sklenitvijo družabne pogodbe. Toda zloraba znanstvenega načela še ni dokaz proti njegovi veljavnosti, pač pa naj vzpodbuja za natančnejšo opredelitev meja njegove veljavnosti in praktične uporabnosti: to sem na kratko poizkusil z dokazom popolne skladnosti med socializmom in darvinizmom.

Že v svojem delu "Socialismo e Criminalità" sem naglašal, da je boj za obstanek imanenten zakon človeškega življenja, da pa se način njegovega učinkovanja neprenehoma izpreminja in blazi. Teh misli sem še danes, v nasprotju z mnogimi socialisti, ki so hoteli ovreči ugovore darvinistov s tem, da so zamikavali posebnost in učinkovanje darviniskega izbora v človeški družbi pod razmerami, ki jih udejstvuje socializem. (Gl. Lanessan, "La lutte pour l'existence" (Pariz 1881); Loria, "Discorso su Carlo Darwin" (Siena 1882). — Colajanni, "Lo socialismo" (Catania 1884), p. 85, je priznal, da so bili moji tedanji nauki mnogo bolj socialistični od mnogih priznanih in preganjanih socialistov. Moje gorenje delo se je obračalo le proti tedanji revolucionarni metodi socializma in megleni romantiki. Odšimal sem se pogrezal, začetkom skoraj svoji volji, od leta do leta globlje v socialistične simpatije in misli, po zaslugi Turatijevih in Prampolini-jevih, zlasti pa formalno suhih, po vsebini pa nepremagljivih, genialnih del Karla Marxa. Znanstveno dopolnili so moje socialistično prepričanje spisi Lorie, ki stoji popolnoma na stališču Marxovih teorij, katere je Loria s svojo čudovito vsestransko učenostjo oplojil. Da moje politično delovanje ni bilo tuje socialističnim idejam, sledi iz tega, da sem kot parlamentarec vedno označeval socialno vprašanje za edini problem naše dobe. Iz sociološke faze svojega razvoja, ki je bila potrebna prehodna stopnja, sem dospel v plodovito fazo brezpogojnega socializma. (Dalje.)

POTRESNA POVEST.

Spisal Podlimbarski.

Na njivi za vasjo, jedva sto korakov od Andrejeve koče, se je razpoložila gruča ljudi okrog ognja. Bili so tu večinoma zbrani poslji iz vasi in taki, ki doma ničesar niso imeli izgubiti. K njim je stopil tudi Krulčev Peter, ki je zagledal njih ogenj, ker navelič se je bil že skladanice in ročnega vena in začutil je bil, čeprav na rosnih zemlji, kako mu postajajo prsti čimdalje okornejši, da je ves trd od mraza, in kako se celo njegova molitev polagoma ohlaja. Čveljev Marka je bil tej gručici za krčmarja. Dočim je Krulčevega Petra silni pojav prirode tako preplašil, da se ni dosti več zmenil za ta svet, je ostal v Čveljevem Marku čut dobičkarstva neizpremenjen: dajal je svoj kontreband kuhani brinovec in borovničevce "na brado", kolikor je kdo hotel, znamenje, da je imel veliko zaupanje v obstanek človeštva. Poznalo se je, da so ti tako hipoma v cigansko življenje zabredli ljudje že dokaj prizadeli steklenicam poslužnega točaja. Sedeli so na deskah in na slani. Nekateri je bil dobro oblečen, drug le za silo, nekateri pa je že prevzela dremota, drug je po tibem molil, ta je topo zrl v ogenj, drug je svojo desko pritegnil kolikor moge blizu ognja, da bi bolje grel premle ude.

"Krulčev prijatelj, kaj poveš za glavo, kakor bi bil ploh padel nate. To ti povem, s teboj ne pojdem na oni svet, ker si preveč čemerem in zalosten. En glažek ga boš, da se razvedriš, a?" Tako je Marka silil v Petra, ki si je podpiral glavo ob dlan, ležeč na slani poleg ognja.

"Meni se ne ljubi, pusti me, Marka!" je odgovoril tešar s težkim glasom. "Mera grehov je polna in kazen božja —" Krulčev ni odgovoril. V tistem trenotku je med brinjem po rebri doli nekaj tako čudno bobnelo in vršalo, da so vsi oblegali ognja hipoma in brumno skočili na noge. Strmeli so v temo, groze buljili oči, ali videli niso ničesar: le bobnenje so slišali, kakor bi kdo v prav kratkih presledkih udarjal na velik hoben. Kaj je pa to? To vprašanje je bilo brati na vseh

obrazih. Tisti bognasvamaj, ali kaj je bilo tisto, je skočil preko meje, nahreščal, zakadil se v trnje, kjer je rohneče zalajal pes, zatesal se v hosto — in ni glasu ni bilo, več od prikazni. Hribi so prespojano stali nad Gabrovcem kakor poprej, v gori je zaskokivala neka žival tako tožno, kakor bi kdo življenje vil iz nje, in tožno je viselo nebo nad goro, ko da je nataknelo na njo.

"To je satan!" je vzkliznil Krulčev Peter. "Antekrist je v hosti. Le pijmo ga še nočoj, saj ne vemo, doklej ga imamo!" je vnmel Čveljev Marka. In ta in oni je plašno pogledal proti hosti, predno je zvrnil glažek.

Na svojem potu je Tone naletel tudi na to krdelo. "Plaz zemlje se je menda odtrgal v gori in se zakadil v hosto," je dejal, ko so mu bili povedali o groznem pojavu.

"Beži, beži, kakšen plaz! Od kod bi se vzel plaz!" mu je ugovarjal hlapec Frtice, ki je po svoji velikosti za pol glave nadkriljeval druge. Ta človek je imel mesto suknje omotano žensko krilo čez ramena in prsi. "Svet pod Planjavo ni takšen, da bi se tam trgali plazovi. To ve vsak, kdor ne gleda v bukve. Le meni verjemite, plaz to ni bil, ampak najbrž je vrag nesel Planjavčevega psa v peklo, tistega hudega. Ali niste slišali, kako je zalajal, predno se je vdrl v zemljo?"

"O, prav je storil, če je nesel res tistega," se je oglašala s pojočim glasom postarna ženska iz krdele. "Mene je na pepelnico srečlo, ko sem šla v Planjavo po slame za kite, tako šavnil v nogo, da se mi še zdaj pozna, tako me je šavnil." "A, čemu bi nosil psa v peklo?" je zanikaval Tone, uporno obrnjen k hlapcu s Frtice, in smeh izobraženega, marsikaj vedočega človeka mu je bil razlit na obrazu.

"Gospodo bo tam mučil z njim: brezverce, oderuhe in pisarce."

"To so neumnosti misliti, da bi bil to vrag ali antikrist."

"Neumnosti niso. Ni vse neumno, kar se skuha v naši glavi. Poprej je po vasi rogovilil..." je menil užaljeni hlapec in se porogljivo nasmehnil, češ, tudi mi nekaj vemo.

"Ni ga bilo na vasi in ne v Planjavi."

"Kaj boš to trdil, če sem ga pa sam videl na vasi."

In trdo bi se bila zbesedila Tone in frtiški hlapec, da ni zdajci pristopila k ognju nova oseba, gospodar Planjavce. Planjavce ima nekaj minut nad vasjo svoje precej razsežno posestvo, ki se imenuje Planjava. Peča se zlasti z živinorejo in sedjarstvom. Živi sam zase, kakor bi bil že istinit planinčak, in v vas pride malokdaj. Pri vaščanih velja za modrega moža in umnega gospodarja in z nekako spoštljivostjo gledajo k njemu. Na njem se vidi, da priučil večasi osamelost človeka globokih in stvarnih razsodkov.

"Frtiški, pusti Toneta, naj pove svojo!" je miril Planjavce hlapec s Frtice, ki si ni dal dokazati, da je bil Tone oni, ki se je samotej peljal na vozu. "Tone je bil po svetu in je kaj videl, ti si se tiščal vedno le gabrovskih peč, Tone se je učil, ti si kosil in krompir okopal, torej ve več nego ti."

"Zdaj lahko vsak tako pravi, ampak kar sem videl, to je kakor pribito in ni ga študenta na svetu, ki bi me mogel prepričati, da bi bilo toka, pa je amen besedi." Hlapec s Frtice se je lagal, zakaj dokazano je, da ni mogel videti namisljenega antikrista, ker je bil ob drugem potresnem sunku predaleč od Smeletove gostilne; ali imenitno se mu je zdela veličati sebe za priča takega groznega dogodka.

"Ali če ti pravim, da sem bil jaz tisti," razvnel se je Tone. "Glejte, to se je dogodilo vse po naravnih poti: tudi nastanek potresa se da lahko razjasniti... tu ni nič čudežev. Zemlja se krči, leze proti sredini, takorekoč sama v sebe..."

"Kdaj si pa ti to videl? Ti nemara tudi slišiš, kako trava raste?" je vprašal hlapec.

"Da se zemlja krči, seveda nevidno za nas, to so spoznali in dokazali močje. Zato nastanejo včasih pod zemeljsko skorjo prazni prostori, nad katerimi vse težke grude skal, ki z vso svojo težo silijo v mamljivo. Tiste podzemeljske grude

ali plasti drži večasi le kakšna primerno majhna zagazda ali podlaga, da se ne pogreznejo niže v prazne prostore, kadar pa tista podlaga ali zagazda popusti, recimo, da jo moča izpodje in zrahlja, takrat zbolne grudi in plasti z neznansko silo v praznine in svet se potrese, kakor se meja ne vdero vsa naenkrat, ampak spelje se navzdol plast, za njo zopet druga, morda manjša, ali pa drži samo še zrahljana prst in pesek v dolino, tako se godi tudi z gradami in plastmi pod zemljo; zdaj se počasi sesedajo, drugikrat hipno zdrče. In glejte, kakor se je zgodilo nočoj v ogromnem z zemeljsko grudo, ki je zakrivila ta hudi potres, tako se je zgodilo v malem z našim vozom. Podložil sem ga z debelim kamenjem in potom sem legel nanj spat. Potres je podlogo zrahljal, na stran pomaknil ali odbil, in tako je zdrdel voz z menoj po vasi, kamor svet visi. Glejte, to se je zgodilo in v tem ni nobenega čudeža: ljudje pa trde: antikrist se je peljal po vasi. Ali ni to neumna babja vera?"

Planjavce je umno poslušal Toneta, opiraje podbradek na palec; odobrovalno mu je pritrjeval. Tudi v krdelu so nekateri verjeli njegovi učenosti, pokoreč se Planjavčevi mirnosti. Drugi so se mu posmehovali. "Ti si izmed krivih prorokov, kakor se bere v svetem evangelju, da bodo nastopili pred sodnjim dnevom," je preklela baba z ugrizeno nogo razlagalec potresov in drugih stvari. "Ti si peti evangelist, ki bo nastopil pred sodnjim dnevom, kakor so nam pravili gospod župnik."

"Gospod župnik sam ostro obsoja in graja vašo prazno vero. Baš to uro sem govoril z njim o teh stvarih."

"Tone ima prav!" je kričal Čveljev Marka. "Svet se počasi krči. Le pogledjte, kako se je Koritnik skrčil grunt, tako da kimalu ne bo imel toliko sveta, kolikor ga potrebuje človek, da sede nanj. In — ali veste, kako je nastal potres? Zemlja gre v se in v peklo postaja vedno manjša. To pa jezi pekienskega kralja, ki zato otepava in brcal okoli sebe, da bi si napravil več prostora. In od tega breanja se trese svet. — Kaj hoste izvolili, Planjavčev oče, brinovec ali borovničevca?" (Dalje prihodajči.)

Mehiška ustava.

Teško preizkušena mehiška država, ki so jo pravkar zapustile ameriške čete, so pripravila na novo, uspešnejše življenje. V Queretaru je koncem januarja zboroval konstituentni kongres, ki je bil sklican od Carranzove vlade, da izdela novo ustavo za deželo.

To nalogo je kongres izvršil in s tem odprl pot za volitev predsednika in ustanovitev vlade. Venustiano Carranza je ustavo podpisal, vsled česar postaja veljavna.

Novi osnovni zakon Mehike je v marsikaterem oziru zanimiv. Za Zedinjene države bo za naprej težko govoriti o barbarski Mehiki, kakaj v njeni novi konstituciji je mnogo določb, vsled katerih je znatno bolj napredna od ameriške. Če so naši kapitalisti neoprenoma trdili, da je naloga Zedinjenih držav znanstvi v Mehiko kulturo, bo zdaj skočil parob. Vsaj veliko pametnega bi se naši zakonodajci lahko naučili od mehiških.

OSEMURNI DELAVNIK KONSTITUCIONALEN

Pravo presenečenje za vsako kapitalistično deželo je to, da je ustavno določen osemurni delavnik. Za nočno delo je dovoljen največ sedem ur, in delovni teden šteje največ šest dni. Vlada je dolžna, da ustanovi brezplačne posredovalnice dela. Ustava obsega tudi določbe o razsodiščih, o katerih bo mogoče izreči mnenje šele tedaj, kadar pride natančno poročilo o njih.

BRAMBNA DOLŽNOST.

Ustava predpisuje splošno brambno dolžnost. To je pač stvar, o kateri se mnenja zelo razhajajo. Razumljivo je na vsak način, da hoče Mehiko imeti svojo armado. Dežela ni sama na svetu in se mora ozirati na razmere, ki vladajo vsenaokrog. Zadnji njeni doživljaji niso bili nikakor taki, da bi mogli ojuhati zagovornike razoroženja. Ne vemo, če ima ustava natančnejše določbe o armadi, njeni organizaciji in o vojni službi. Ampak če ne more izhajati brez vojske, je pravzaprav splošna obveznost vendar boljše od sistema, ki daje bogatim sinčkom možnost, da se odkupijo in vsakovrstne druge privilegije.

Dežela hoče skrbeti tudi za javno zdravstvo. Ustanovi se nov zdravstveni urad s pooblastilom, da stori ukrepe za zboljšanje in ohranitev ljudskega zdravja.

PRAVICE DOMAČINOV.

Geslo nove ustave je: "Mehiko za Mehikance." V tem smislu imajo mehiški državljani prednost pri posredovanju dela, pri nabavi zemljišča in pri vseh koncesijah. Kar se tiče zemljiške posesti, je novi zakon radikalen in gre za tem, da dobe zemljo tisti, ki jo res obdelujejo. V ta na-

men se imajo latifundije in veleposestva razdeliti, zemljišča, ki so bila občinska last, se imajo pa vrniti občinam.

AGRARNO VPRAŠANJE.

Zemljiške razmere so bile glavni povod vseh dosedanjih revolucij v Mehiki. Večinoma so v deželi vladali odnosi, ki živahno spominjajo na nekdanje tlačanstvo v Evropi in na sistem "kolonov", ki se najde še danes na Gorškem, v Furlaniji, v Dalmaciji, v Rumuniji, v Banatu i. t. d. Politični despotizem je pa omogočil, da je bila sistem v Mehiki še prav posebno brutalen.

Konstituentni kongres se je torej potrdil, da reši agrarno vprašanje. Z ozirom na to, da je industrija v Mehiki še razmeroma slabo razvita, je pač agrarno vprašanje danes najbolj pereče v deželi. Da bi vsled sedanje rešitve tega problema izostali socialni boji v bodočnosti, je seveda iluzija, ki prinese tudi mehiškim konstitucionalistom še marsikatero razočaranje. Niti zemljiško vprašanje ni s tem rešeno za vsa časa, kakor na vsem svetu ne. V deželi, ki ima taka ogromna prirodna bogastva kakor Mehiko, se mora razviti velika industrija. Če se vrne v deželo mir in nastanejo normalne politične razmere, pospeši to njen razvoj. To pa pomeni kapitalizem. Ta ustvari tudi v Mehiki armado delavstva, ki je tam doslej še neznan in porodi moderne boje med delom in kapitalom.

Razvoj industrijskega kapitala pa ne ostane brez vpliva niti na zemljiško posestne in agrarno tržne razmere. Težišče socialnih bojev preide z dežele v mesta, na kmetih pa dobi nove oblike. Te razmere, ki pridejo neizogibno, podajo socializmu tudi v Mehiki široko podlago.

PO DANAŠNJIH RAZMERAH.

Sedanje ustave niso izdelali socialisti. Od meščanskih konstitucionalistov, naj bodo kolikor koli radikalni, ne moramo pričakovati pravega vpogleda v socialne zakone; a tudi če bi ga imeli več, nego ga imajo in če jih ne bi zadržavali predsodki njihovega razreda, ne bi mogli storiti danes tega, kar bo šele mogoče, kadar doseže industrija gotovo stopnjo. Dežela, ki je taka kakor današnje Mehiko, ne more čez noč postati socialistična.

Če imamo to pred očmi, moramo priznati, da je bilo za kongres agrarno vprašanje res tisto, kateremu je moral posvetiti največjo pozornost. Da je v ustavi radikalno nastopil v interesu poljedelcev, je njegova zasluga.

CERKEV IN DRŽAVA.

Z novimi ustavnimi določbami gotovo ne bodo zadovoljni zemljiški kralji, in slišali bomo vsako-

vrstne ogorčene krike o "ropu" in "konfiskaciji." Med tistimi, ki bodo najbolj tarnali, je v prvi vrsti naša ljuba katoliška cerkev, katero poudčuje nova ustava, da "njeno kraljestvo ni od tega sveta." Posest, ki si jo je cerkev tekom časa prilastila, se vrne državi in ločitev cerkve in države se popolnoma izvede. To je nekoč sicer celo naš dr. Krek zagovarjal v dunajskem parlamentu; mehiška duhovščina pa ni s tem ukrepom prav nič zadovoljna. Cerkevni redovi in samostani ne smejo biti zanjprej več zemljiški posestniki in ne smejo imeti hipotek. Njihovi dobrodelni in vzgojevalni zavodi preidejo v državno last.

Mehiški nadškof je protestiral proti tem določbam, kakor tudi proti tistim, ki izključujejo duhovščino z malimi izjemami iz javnih šol. Pomagalo to pač nič ne bo, kajti zdi se, da je kongres kakor vlada in Carranza trdno odločen uveljaviti novo ustavo. In ni dvoma, da soglasja ljudstva o tem, kajti o volitvah ni bilo slišati nobenih pritožb.

Najbrže bo vsled tega mnogo menihov in nun izgubilo veselje za svoj sveti poklic. Kakšno radost pa naj ima človek nad obljubo siromaštva, če jo mora res vršiti? In če izgube posvečeni gospodje in dame še vpliv na mladino, ki je doslej najbolj utrjeval njih moč, ni "Kristusovo namestništvo" piškavega oreha vredno.

Svetovalci bi samostancem, ki so se naveličali tega "preganjanja", da naj se izselijo na Kranjsko. Tam so bila zanje vedno ugodna tla. Iz Španije in iz Francije so se izseljevali tja, in vedno so našli kakšno čedno graščino, da so jo izpremenili v kloster; seveda so s tem postali tudi gospodarji polja, gozdov, senožit i. t. d. Ampak vojni čas in razmere, ki jih ustvarja, so take, da jim ne bi sedaj niti s tem svetom postregli. Pravijo, da postajajo ljudje celo pri nas doma brezbožni. In kadar bo konec vojne, bodo spoznavali, da imajo sami premalo.

DOBRODELNOST.

Pripravljeni smo, da bomo kmalu slišali lamentacije o svetoskrbnosti novega režima v Mehiki; pravili bodo, da ne okrada le cerkve same, ampak tudi siromake, ki so jih podpirali njeni dobrodelni zavodi; in v naših showih nam bodo kazali fotografije beraških vrst, ki so prihajale po krunah ali juho pred klosterska vrata.

Predvsem ne bi moralo biti v Mehiki toliko beračev, če ne bi bilo tistega sistema, ki ga je najbolj podpirala cerkev. Povečana državna posest omogoči vladi, če je količjak poštena, da poskrbi dela in poštenega zaslužka za tisoč in tisoč takih, ki so bili doslej odvisni od klosterske milo-

sti. Pa tudi dobrodelnost, kolikor je v sedanji družbi potrebna, spada v področje države.

Današnje razmere niso take, kakršne so bile v dobi prvih kristjanov. Ko so bile krščanske občine majhne in popolnoma odkazane nanje, ko so bili njih člani celo preganjani kot punitarji, je bilo nujno, da je občina podpirala svoje brate po najboljših močeh. A tudi to ni bila miloščina, temveč primitiven komunizem. Načelo je bilo: Kar je moje, to je tvoje.

PROBLEM JE V SISTEMU.

Danes ni tega komunizma. Kos kruha, ki ga dobi revež, ni njegova bratavska pravica, ampak beraška miloščina. In problema revščine ne rešuje. Posamezen zavod, naj se imenuje dobrodelno društvo ali pa cerkev, ga sploh ne more rešiti. Reprezentant sedanje družbe je država in le ona more urejevati družabne razmere. Če ima ona tista sredstva, ki so razdeljena med posameznimi dobrodelnimi ustanovami, jih lahko porabi za sistematičen boj proti revščini.

Razun tega imajo na državo vsi člani družbe vpliv, na privatne institucije, med katere spada tudi cerkev, pa ne. Država je taka, kakor jo urede državljani; in če so dovolj zreli, jo lahko urede tako, da daje vsem enake pravice. Cerkev je avtokratično urejena in vrh tega je ona le en del družbe. Tudi če se torej postavimo na stališče, da ima cerkev najblažje namene, ostane dejstvo, da jih ne more uresničevati tako kakor država.

Zato je v sedanjih razmerah opravičeno, da prevzame socialne naloge država, cerkvi pa prepuusti duševno brigo za tiste, ki si je žele.

KONČNE DOLOČBE.

Razun teh določb prinaša nova mehiška ustava tudi justično reformo, ki med drugim odpravlja sodniške stroške. Mesto podpredsednika republike je odpravljeno. Če predsednik umrje ali pa je iz drugih razlogov treba izpolniti njegovo mesto pred volitvami, opravi to kongres, ki se voli na podlagi splošne volilne pravice. Vsi prirodni viri so državna last in z njimi razpolaga vlada po kongresovih sklepkih.

• Taka je v glavnih potezih ta ustava, ki ni socialistična in ne more biti taka, pač pa je v meščanskem smislu demokratično napredna. Amerika ima resne razloge, da bi jo temeljito prestudirala in da se ne bi dala osramotiti od svoje sosedice, katero je hotela doslej vedno učiti, kaj je kultura in demokracija. Osemurni delavnik v konstituciji — že to je nekaj, kar bi lahko spravilo ameriške delavce na noge, da bi se postavili za reformo naše konstitucije.

Protest proti vojni.

Zadnja petek je sklicala socialistična organizacija okraja Cook shod v Hod Carriers Hall v Chicagi, da pokaže delavstvo na njem svoje mnenje o vojni in vojnem hujšanju. Davno pred začetkom shoda je bila dvorana že tako napolnjena, da ne bi bil živ krst našel več prostora v njej. Stranka je najela še tri druge dvorane v okolici in del poslušalcev je našel v njih mesta; kdor je pozneje prišel, se je moral vrniti domov.

Glavni shod je otvoril sodrug Robert H. Howe, ki je povdarjal, da je militarizem organizirana bestialnost, vojna pa organiziran umor. Krščanski narodi tekmujejo, da bi izmišljali nova sredstva za ubijanje in za radikalno uničevanje, tako da se more v desetih minutah razdejeti katedrala, v kateri se je tisočkrat pelo in pridigalo "Mir ljudem na zemlji" in "Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!"

Za njim je dobil besedo glavni govornik, mestni svetnik sodrug Kennedy. V svojem obširnem, pogostoma z burnim aplavzom prekinjenem govoru je v glavnem dejal:

"Teško nam je razumeti, da se pošilja v Evropo na milijone delavcev drugi proti drugem, da se med seboj ubijajo. Kritizirali smo evropske socialiste, češ da se niso dovolj trudili v svojem delu proti vojni. Sedaj je čas, da pokažemo, kaj storimo sami. Vprašajmo se, kdo hoče vojno. Niti predsednik Wilson sam je noče, ampak gleda, kako bi se ji izognil. Hočejo jo pa ameriški kapitalisti in njih tisk. Oni imajo svoj dobiček, ogromen dobiček od evropske vojne; oni bi radi imeli še večje dobičke in zato silijo še Ameriko na vojno. Neoprenoma pošiljajo morilna sredstva čez morje, in s tem izzivajo največ vojne nevarnosti. Zdaj nam pravijo, da je naša dolžnost iti na vojno, da zaščitimo pravice izvoza morilnih sredstev. Pravijo, da je to zadosten razlog za vojno. Če je to zadosten razlog za vojno, tedaj bi imeli delavec stokrat več razlogov za revolucijo, da bi se rešili tistih, ki jih ugonabljajo. Predsedniku in kongresu bi lahko povedali, če hočejo kapitalisti izvažati municijo, naj jo izvažajo na svoj riziko. Če pojdeto na vojno z Nemčijo, ne pojdeto ustreliti kajzerja, nemški vojaki pa ne postreljajo ameriških kapitalistov. Po vojni ostanejo kajzerji — v Evropi in v Ameriki."

Sodrug Dreifuss, ki je govoril v imenu nemških delavcev, je naglašal, da ne govori kot Nemec, ampak kot ameriški državljani in da so njegove simpatije na strani Liebknechta in njegovih pristašev.

Josef Nayler, Anglež in član Socialist Independent Party, je opisal posledice vojne na Angliškem.

Mary O'Reilly, Irčanka, je govorila o irskem boju za svobodo.

Josef Novak je govoril v imenu čeških socialistov o posledicah vojne v stari domovini.

Za njim je govoril Junj Christensen za skandinavske delavce. Potem je dobil za Jugoslovane besedo

sodrug Frank Petrich, ki je izjavljal sledeče:

Reči mi je nekoliko besed v imenu delavstva tistega naroda, na čigar tleh se je pričela velika zgodovinska tragedija svetovne vojne. Čez Balkan drži trgovinska cesta iz srednje in zapadne Evrope v Orient, in zaradi tega je morala kapitalistična tekmata evropskih vlesil prejalisej iz teh dežel napraviti svoje bojišče. Prav zaradi tega je pa vojna za Belkan morala postati splošna vojna in se razširila na vso Evropo in na vse kraje, ki so odvisni od evropskih kapitalističnih dežel. Evropa se je razdelila v dva tabora. Ta porazdelitev je pa v prvi vrsti določena po militarističnih potrebah in namenih. Nobena nacionalna enakost ali sorodnost, nobena verska solidarnost, nobeno soglasje v političnih nazorih ni diktiralo obstojčih aliance. S tega stališča vlada v Evropi popoln kaos. Člani enega naroda morajo ubijati drug drugega, kristjani se spajajo z mohamedanci zoper kristjane, demokratična republika se druži z absolutno avtokracijo. V eni in v drugi zvezi so celi kupa nasprotnih interesov, tudi gospodarskih, sedaj le pod pritiskom militaristične potrebe prikrivanih, a vendar ne utajenih. V teh nasprotnih interesih, neizogibnih posledicah kapitalističnega sistema, so že danes kali novih konfliktov, novih sovraštvev, novih vojn. To je tragična usoda kapitalizma, da potrebuje miru za razvoj svojih profitov, in da mora povzročati vojne, katerih vsaka ima že zaradi nove vojne v sebi.

Ironija usode je hotela, da je pred kratkim predsednik Zedinjenih držav naznanil vsemu svetu, kako si zamišlja konec sedanje vojne in podlage bodočega miru, ki bi mu zagotovile trajnost, a le nekoliko dni pozneje je objavil korak, s katerim se postavlja Zedinjene države same na prag vojne. Moderni svet je v svojih potrebah že tako internacionaliziran, da se ne more noben posamezen del tako izolirati, da ne bi čutil udarcev, ki padajo na kateremkoli kraju: vse izjave nevtralnosti ne morejo obvarovati nevtralnih dežel trpljenja, ki jim ga nalaga vojna drugih. Ta solidarnost trpljenja je nov dokaz, da je svet dozorel za internacionalno organizacijo, ki mu prinese tudi solidarnost sreče.

Da trpi Amerika zaradi vojne, je posledica kapitalističnega sistema in z njim spojene družabne organizacije. To trpljenje se ne zmanjša, ako se vržejo še Zedinjene države v blazni vrtinec krvi, ampak se le poveča tako, da postane enako trpljenje v vojno zapletenih narodov. Iluzija je, če se misli, da bi Amerika poslužila človeštvu, ako bi vstopila v vojno, češ da bi jo skrajšala. Lahko bi se zgodilo prav narobe, da bi jo podaljšala: na vsak način pa bi pomnožila število žrtev. Fraza brez vsebine je, če se trdi, da zahteva čast Amerike vojno; čast ameriškega naroda se lahko vzdržuje z drugimi sredstvi. Resnica je, da ne bi imel od vojne nihče drugi dobička, kakor peščen kapitalistov, ki bi dobila priliko, da bi po zgledu Evrope še nesramneje izkoriščala de-

lavske mase in izpopolnila doma opustošenje, ki ga zmagaj opravlja orožje.

Protestiramo proti vojni, ki bi le pomnožila gorje, s katerim je svet že preplavljen. Protestiramo in zahtevamo od odgovornih faktorjev absolutno treznost in hladnokrvnost.

Ampak naš protest bi ostal brez pomena, če ne bi bili pripravljeni storiti več. Vojna je posledica kapitalističnega sistema in iz njega izvirajoče bede. Absurdno bi bilo preklinjati bič, pa se ne zmeniti za roko, ki ga vihti. Dokler obstane kapitalistični sistem, žuga človeštvu vedno vojna nevarnost. Nobena pogodba, nobeno razsodišče, noben etični nauk nima absolutne moči, da jo prepreči, kadar postanejo gospodarska nasprotja kapitalizma tako silna, da se ne izravnavajo. Prvi vzrok je treba odstraniti. Vojni je treba vzeti njene pogoje; z njimi izgine ona sama. Boj zoper vojno mora biti boj zoper kapitalizem. Boj za svetovni mir mora biti boj za socializem. Da podamo svojemu protestu zoper vojno resen pomen, moramo vložiti vse sile v ta boj. Mogočna socialistična organizacija je najresničnejši protest zoper vojno — zoper sedanjo in zoper vse.

Za Madjare je potem govoril sodrug Armin Loewy, za Ruse pa S. A. Kopfnagel.

Nato je govoril narodni tajnik socialistične stranke sodrug Adolf Germer.

"V sedanji kritični dobi morajo socialisti stati na svojem mestu. Če hočejo predsedniki, kongresniki in Wall Street vojno s katerokoli drugo deželo, naj jo izvajajo sami. Kapitalistični časopisi igrajo v sedanjem času izdajalsko vlogo. Ameriški kapitalisti so posodili evropskim vladam milijone in milijone; zdaj se pa boje, da pride ta kapital v nevarnost, in mi naj ga ščitimo s svojo krvjo. Člani trgovske zbornice v Chicagi že izjavljajo, da so pripravljeni doprinesti žrtve. Nagovarjali bodo tiste, ki so sposobni za orožje, naj gredo v boj, sami pa ostanejo doma. Neoprenoma se nam govori o ameriški zastavi in njeni časti. Ko je bila pa leta 1914 v Coloradu ameriška zastava poteptana v prah, ko so prihruli Rockefellerjevi pobijači in so bile ženske z otroci ob živem telesu sežgane, se ni govorilo o ameriški časti; noben član trgovske zbornice in noben kapitalistični list ni tedaj zahteval kazni krivcev."

Predsednik Howe je nato prečital sledečo resolucijo:

"Mi, chicški delavci, zbrani na tisoče v Hod Carriers Hall dne 9. februarja 1917, izrekamo svojo odločno opozicijo proti mednarodni vojni in posebno proti poizkusu administracije in kapitalističnih hujšakov, da bi nagnali to deželo v vojno z evropskimi centralnimi silami.

Naglašamo, da vztrajamo neomajno na načelih mednarodne solidarnosti in bratstva delavcev vsega sveta in oznanjamo vladajočim krogom, če bomo prisiljeni, da pograbimo za orožje, da ga primemo le proti svojemu resničnemu sovražniku,

proti kapitalističnemu sistemu, začetniku vseh sporov in vse bede."

Resolucija je bila soglasno sprejeta in sklenjena, da se pošlje predsedniku Zedinjenih držav.

Potem je govoril še mestni svetnik sodrug Rodriguez. Omenil je, da ni nevarnost vojne niti tako velika, kakor se splošno govori. Ampak ta nevarnost se ustvarja. Neoprenoma oznanjamo Evropi mir in zato pošiljamo v Evropo municijo miru. Kapitalisti v tej deželi se trudijo, da bi ustvarili močno vojaško kasto, ki bi jim držala v pokorščini mase delavskega ljudstva. Radi bi nas pognali v vojno. Mi pa pravimo, da ima o takem vprašanju odločati ameriško ljudstvo, ne pa nekoliko kapitalistov. Pravijo, da je treba vojne, če je ubit kakšen ameriški državljani. A nikar naj nam ne pripovdujejo, da gre za življenje ameriških državljanov. Če bi jim bilo na tem leželo, bi se pobrigali, da ne bi bili ameriški državljani dannan ubijani v tovarnah, jamah in drugih podjetjih, ker jim je žal denarja za varnostne naprave. Protestiramo proti vojni, upamo pa, da zasije ljudstvu iz te krize nova, lepša svoboda."

Dnevni red je bil izčrpan. Predsednik je zaključil shod in množice so se razšle.

Vsak dan se bolj prepričujemo, da je dobro biti multimilijonar. John D. Rockefeller, precej znan gospod, ima v Cuyahoga Cauntly v državi Ohio čedno posest, ki jo cenijo na 311.000.000 dolarjev. Poleti prihaja kralj olja in veliki knez nekaterih drugih potrebščin tja "na deželo." Razume se, da ne stanuje tedaj v kmečki bajti. Gazolin že nese hvalabogu toliko, da si je na tej posesti sezidal čeden gradiček, v katerem si ni treba nič posebnega odrekati.

Navadna državljanska duša, ki ve, da je v sedanji civilizirani družbi pol življenja sama plačevanja davkov, bi na tistem računala, kakšen krasen dohodek mora država Ohio imeti od Rockefellerjeve posesti. Saj zahteva svoj delež od vsake farmee; kaj ga ne bi od take grofije?

No, nič se ni treba ukvarjati z računi. Država Ohio nima od Rockefellerja niti fička. Diskrtno sodišče je razsodilo in zvezno vzklikno sodišče v Cincinnati je zadnji torek potrdilo, da ni Rockefeller v smislu zakona prebivalec države Ohio, ampak da je njegovo zakonito bivališče v New Yorku. Zato tudi ne more Cuyahoga County obdačiti njegovega letovišča.

Kako prijazna je ta postava! Človek si torej napravi zakonito bivališče, kjer ima svoj bizon, in če je pameten, se tam zadovolji s stanovanjem, ki obsega par sobe, da mu ne morejo naložiti velikega davka nanj. Potem si pa razdeli letovišče, prezimovališče, gorsko oddihališče, morsko kopališče i. t. d. v razne države, in uganaka, kako se reši davkov, je rešena.

Sitno je le to, da se ni mogoče lotiti takega problema brez milijonov.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglašiti po dogovoru. Pri spremembi kvartalnih je poleg novega naznaniti tudi stari naslov.

Glavni uredniški organizacije Jugosl. socialistične zveze v Ameriki.

Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja lista in drugih nerednosti, je posiljati predsedniku družbe
Ivan Molek. 4008 West 31. Street, Chicago, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by
South Slavic Workmen's Publishing Company
Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS)
"PROLETAREC"
4008 W. 31. STREET, CHICAGO, ILLINOIS

NASELNIŠKI ZAKON JE SPREJET.

Nazadnjaški naselniški zakon je torej kljub predsednikovemu vetu sprejet. Tudi v senatu je dobil več kakor potrebno dvotretjinsko večino. Glasovalo je zanj 62 senatorjev, proti pa le 19. Vsi del tega stopi dne 1. maja v veljavo.

Državni urad se je že zadnjo uro trudil, da bi bil preprečil ta rezultat in je apeliral na senatorje, naj pomislijo, kako neumestno je v sedanjih razmerah izzivati Japonsko. Kakor se vidi, ni vse skupaj nič zalego. Tudi večji del demokratov je pustil Wilsona na cedilu.

Ne more se reči, da ni zanimivo opaziti, kako zatajuje vladajoča stranka svojega voditelja v tako važnem vprašanju. In to se goji prav v tistem trenutku, ko nam vsi dopovedujejo, da je sedaj dolžnost vsakega Američana brez obzira na stranko, stati za predsednikom! Kdor razglasa kakšno nase, ki moral predvsem sam dajati zgled, kajti brez njega je vsaka beseda prazna.

Gospodje v kongresu se ne morejo izgovarjati, da velja njih poziv na slovo le za sedanjo zunanjo krizo. Naseljeniški zakon je namreč s to krizo res v zvezi, četudi so si "očete domovine" zavezali oči, da ne bi videli tega. Določba o nepismenih izključuje japonske delavce skoraj popolnoma od naseljevanja, in če je povzročalo razhajanje v Japonski že doslej razne spore med Zedinjenimi državami in mikadovo deželo, bo novi zakon še bolj razburjal Japonsko. To mora seveda zanašati težave in nevarnost v razmerje med nami in to deželo.

Razni japonski zastopniki, med njimi tudi ljudje, ki imajo kot resni znanstveniki opravičen ugled po svetu, so večkrat naglašali, da je naseljevalno zakonodajstvo Amerike žaljivo in poniževalno za Japonsko. Kdor se poizkusi v mislih postaviti na japonsko stališče, ne bo mogel tega utajiti. Vendar pa vsak trenutek lahko slišimo teorijo, da je čast dežele taka reč, ki jo je treba braniti z orožjem. Če mislijo, da velja to za Ameriko, bi moral biti njihov nazor mero dajen tudi za vse druge narode. In vendar sklepajo kljub vsem svarilom, kljub vetu svojega predsednika zakone, o katerih vedo, da se dotične časti drugega naroda in ustvarjajo tako položaj, ki daje po njihovih lastnih naukih povod za vojno!

Razum tega je razmerje med Ameriko in Japonsko neoporečno v zvezi s sedanjo aktualno krizo. Če hočemo to presojati, moramo pogledati na položaj tako, kakor gledajo nanj tisti, ki so nadglasovali Wilsonov veto.

Diplomatični stiki med Ameriko in Nemčijo so prekinjeni. To še ne pomeni vojne. Ampak za veliko število tistih, ki so glasovali za naseljeniški zakon, je to že pol vojne. Na vsak način je resnica, da stoji deželo po porušenju diplomatskih stikov bliže vojni, kakor če žive v normalnem razmerju. Pa recimo, da se zgodi, česar ne želimo in ne maramo; recimo, da pride do vojne, o kateri marsikdo v kongresu željno sanja. Amerika bi postala tedaj sovražnica Nemčije in s tem avtomatično zaveznica zaveznikov, katerim pripadajo tudi Japonci. In premo-

drim gospodom poslancem in senatorjem vendar ne pride na misel, da ne more biti vseeno, kakšno je v takem slučaju razmerje med deželami, ki morajo iti po eni poti!

Ti ljudski zastopniki ne razumejo ljudske politike, ki nima pravice do tega imena, če ni demokratična in socialna; ampak kakor vidimo, ne razumejo niti politike svojega razreda in ne znajo nikdar biti dosledni.

Pred kratkim je imel predsednik Wilson v senatu govor, s katerim je opisoval svet, kakor naj bi bil urejen po sedanji vojni. Najvažnejše izmed vsega, kar je zahteval, je zveza narodov. To bi bila takorekoč krona vsega, kar je našteval med pogoji trajnega mira. In med temi pogoji je prav posebno naglašal, da se morajo priznati enake pravice vsakemu narodu, naj bo velik ali pa majhen.

Ta Wilsonova zahteva je bila popolnoma logična. Za zvezo narodov je enakopravnost nujen pogoj. Kakšno navdušenje je bilo takrat za Wilsonov govor! Amerika, tista, ki ima največ prilike, da govori, je bila ponosna, da ima takega predsednika, in da se izrekajo v njenem imenu take ideje. In ta oficijelna Amerika se zopet roga sama sebi, da ne ve, kako.

Enake pravice za vse narode! Rusija naj, da Fineem, Poljakom, Litvincem, Georgijcem i. t. d., Avstrija Čehom, Slovincem, Poljakom, Rusinom, Rumuncem i. t. d., Anglija Ircom, Indijcem, Egipčanom i. t. d. To zahteva Amerika. Par dni nato pa sklene ta Ameriška zakon, ki vpeljuje različne razrede za posamezne narode in odreja njihovim članom pravice, katere živijo njihovi člani drugod.

Po kakšni pravici in logiki smemo nastopati kot profesorji vsega sveta, če sami ne vpoštevamo načel, ki jih pridigamo drugim narodom?

Kongres nas hoče na drug način spraviti na enako stopnjo za drugimi deželami, ampak ne s takimi, ki stoji višje, temveč z onimi, ki stoji nižje od nas.

Predsednik Wilson je utemeljil svoj veto z opazko, da se vpeljuje s tem zakonom nova politika v Ameriko, ki ni deželi v korist. In že prej je naglašal ezilno pravico, ki je doslej dajala v Ameriki zavetje človeku, če ni mogel nikjer drugod legalno agitirati za to, kar je smatral za dobro in potrebno.

Kadarkoli je predsednik Wilson govoril o idealih Amerike — kakor vemo, je to zelo dal delal — so čenopisi njegove besede debelo tiskali. Skoraj vselej smo tedaj lahko čitali komentarje, ki so nam pripovedovali, da je svoboda prvi in največji ideal Amerike. S svobodo je pa tudi azilna pravica neločljivo spojena.

V Evropi poznamo države, v katerih ne najde človek za nobeno ceno pristreška, če je doma politično preganjan. Nešteti ruski revolucionarji so bili tako gnani iz kraja v kraj in niso mogli dobiti prostora, da bi se bili nastanili. Dežele kakor Francija in Belgija niso svojčas dovolile Marxu bivališča. In v sedanjem vojnem času ni po vsej Evropi nikjer pravega zavetja.

Amerika pa je bila ponosna na spomin, da so bili njeni prvi naseljenici večinoma ljudje, ki so zapustili staro domovino zaradi svoje ga prepričanja in prišli čez morje iskati svobodo mihi. Wilson živi v ideji, da bi moral Amerika za vse čase ostati zvesta tej tradiciji in imeti odprta vrata za vse, ki ne morejo doma izražati svojega počutnega mnenja.

Wilson je pozabil, da ni današnja Amerika več tista Amerika, ki jo je bila našla ladja Mayflower, in prezlj, da kapitalizem ne trpi svobode prepričanja. Senatorji in poslanci se pa zavedajo, da so stražarji kapitalističnega sistema in tradicije Zedinjenih držav jim ne delajo preglavice. Azilna pravica je bila v Ameriki; azilne pravice ni več. Kajti Zedinjene države so se razvile tako, da so postale last Rockefellerja, Morgana, Garyja i. t. d. Ne Wilsonove, ampak kapitalistične ideje so ideje sedanje Amerike.

Pravi socialist ne sme biti rezervist, ampak mora biti vedno aktiven vojak svoje stranke. Kdor bi, ne koristi nič ne sebi, ne svoji niti svoje prepričanje le sam v stvar. Prepričevati mora tiste, ki se niso prepričali.

PROLETAREC

Že poje boben!

Stvar postaja absolutno resna. Ne še z vojno; za to je še vedno upanje, da izostane, kolikor se namreč tiče Zedinjenih držav. Ampak povsem resna postaja prisilna vojna služba v Ameriki. Senatski odsek za vojaške zadeve je predložil v soboto senatu poročilo, v katerem priporoča zakon o splošnem vojaškem vezbanju.

Načrt, ki ga je omenjeni odsek odobril, se v marsičem razlikuje od predlogov, ki jih je bil podal generalni štab. Ampak zato se ni treba nič bati, da bi bil premalo militarističen. Odsek je za to delo izvolil pododbor, in ta je izdelal načrte s sodelovanjem majorja George V. H. Moseleya, ki je bil sam nekaj časa član generalnega štaba. Torej ni strahu, da bi bili načrti preveč civilistični.

KAJ ZAHTEVA ZAKON.

Načrt predpisuje, da napravi vsak ameriški državljani in vsak, kdor je izrazil svoj namen, da postane državljani, to se pravi vsak, kdor je vzel takozvani prvi papir, v svojem devetnajstem letu ali pa takrat, ko postane za to sposoben, šestmesečno vojaško vajo. Ta dolžnost velja do 28. leta. Vsi, ki so na ta način izvežbani, ostanejo do svojega 28. leta v vojaški ali mornariški rezervi. Zakon pač dovoljuje izjeme. Omenjenih vaj so oproščeni:

Člani stalne vojske in mornarice Zedinjenih držav;

osebe, ki so za vsako vojaško ali mornarsko službo telesno nesposobne;

osebe, od katerih zaslužkov so popolnoma odvisni oče, mati, brat, sestra, žena ali otrok.

Člani verske sekte ali organizacije, ki je sedaj organizirana in že sedaj obstaja, in katere vera jim prepoveduje nositi orožje, ne bodo imeli orožnih vaj; pač pa se bodo morali uriti za druge službe v vojski ali mornarici.

Osebe, ki so bile obsojene zaradi težkega zločina ali ki so znani zaradi slabega značaja, se bodo vadili v posebnih oddelkih.

Osebe, ki so dovršile od vojnega ali mornariškega tajnika odobren tečaj vojnega vezbanja, bodo opravičene, da se jim odračuna za vsako leto, v katerem so imeli vaje, po en mesec od vezbanja, ki ga predpisuje sedanji zakon. Vsi odpusti pa ne smejo znašati toliko, da bi se znižalo vezbanje v takozvani rezervni meščanski armadi ali rezervni meščanski mornarici na manj kakor tri mesece. Nihče se ne more dati zamenjati v službi in nihče se ne bo mogel izogniti vezbanju z gotovim denarjem ali kakršnim koli drugim nadomestilom.

PAST ZA DELAVCE.

Zakon ima pa še eno določbo, ki naj napravi to vezbanje prisilno in onemogoči vsako izognitev. Vsakemu delodajalcu bo namreč prepovedano zaposliti kogarkoli do 28. leta, če se ne more izkazati z izpričevalom, da je opravil svojo vojaško vajo, ali da je trajno oproščen, ali da je začasno oproščen in da ni doba oprostitev še potekla.

Vojni tajnik razdeli svo deželo v vojaške upravne okraje.

Vsako bo imel, kadar bo registriran, veljansko pravico, da izjavi, ali mu je ljubša vojska na suhem ali bojna mornarica.

V slučaju obrambne vojne ali če preti nevarnost take vojne, pokliče prezident vso rezervno armado ali pa katerikoli del pod orožje, začevši z najmlajšim letnikom. Rezervna armada in rezervna mornarica se ne sme rabi v slučaju štrajka ali drugih industrijskih sporov.

Senator Chamberlain računa, da se bo po tem zakonu izurilo do 400.000 vojaških in mornariških rezervistov na leto. V devetih letih, ki vežejo vsakega moža na rezervno službo, bi se na ta način sestavila rezervna armada od dveh do treh milijonov mož.

Tak je ta zakon.

MILITARIZEM PRIHAJA.

Zdaj bi pa radi pogledali tiste stroge preroke, ki so antimitaristični do kosti in zato ne dovoljujejo, da bi se o militarističnih, vojnih in obrambnih rečeh sploh kaj govorilo, razun štiri besed: "Mi smo zoper militarizem!"

IVERJE.

Nemški kronprince je bil po telegramih iz Berlina povznan na generala infanterije. Doslej je bil generallajtnant in je, kakor znano, poveljeval armadni skupini pred Verdunom. Če bi imel kakšen navaden general take neuspehe, kakršne je imel kajzerjev najstarejši, bi ga odstavili od poveljništva in posadili v kakšno pisarno; gospod kronprince pa avanzira. V vsakem oziru je dobro, če pride človek v cesarski spalnici na svet.

Prekomorska novinarska agentura naznanja, da se je v Berlinu ustanovila Nemško-irska družba. V predsedništvu je znani katoliški klerikalni poslanec Erzberger, baron Riechthofen in grof Westarp. V upravi je mnogo znanih politikov in poslancev, med njimi tudi T. St. John Gaffney, bivši ameriški generalni konzul in rojen Irec.

Poročilo ne pravi nič o namenih te družbe. Pa tudi ni treba. To bo za Irec nekaj takega, kakor jugoslovanski odbor v Londonu za Jugoslovane. Srečni narodi! Zdaj bomo kmalu tudi lahko slišali, da je šla Nemčija za osvoboditev Iree na vojno.

Angleška vlada zahteva eno milijardo dolarjev kredita za vojne potrebe do 31. marca in eno in tri četrt milijarde za leto, ki se konča marca 1918. — Milijoni so sedaj že brigade; govori se le še o milijardah. Le kako dolgo pojde to.

Kakšen je sedanji senat in kakšna je kongresna zbornica, to vemo. In ker vemo to, moramo reči, da kaže vse, prav vse na sprejem tega zakona v obeh zbornicah. In če bo sprejet, ga Wilson gotovo ne bo vetiral. Kongres ima sam po sebi veliko militaristično nagnenje. Mehlika afera in sedanja akutna kriza ga je še povečala. Velikanske svote, ki jih dovoljuje kongres za vojaške in mornariške nabave, kažejo, kako malo opozicije je pričakovati proti temu zakonu. In če bo sprejet, bo tudi uveljavljen.

Ali imamo tedaj militarizem, ali ga nimamo?

LJUDSKA BRAMBA? — NE!

Seveda bodo zagovorniki zakona dejali, da ga nimamo. Rezervna armada, ki jo hočejo na ta način ustanoviti, bo "meščanska" in namenjena bo le obrambi. Celo simpatična določba, da se ne sme rabi v slučaju štrajka in drugih industrijskih sporov, je v njej.

Kljub vsem takim argumentom bo nameravana armada militaristična in mi ji nasprotujemo.

Vso kontrolo nad to vojsko bo imela vlada. Njeni člani bodo vojski in bodo morali slepo ubogati svoje predpostavljene. Orožje bo imela v svoji oblasti vlada. Vse to so znamenja militarizma.

Člani te rezervne armade ne bodo smeli sami prav nič odločati, čemu da bodo porabljeni. Če jih pokliče prezident, morajo pod zastavo in nihče jih ne vpraša, če jim je namen všeč. Svojih predpostavljanih si ne morejo izvoliti; sploh nimajo na njih izbor nobenega vpliva. Orožje dobe šele, kadar stoji pod komando, ko je njih volja torej že izbrisana. To so znaki demokratične, ljudske brambe, katere ta rezervna armada nima.

DVOUMNOSTI.

Pravijo, da more služiti ta rezervna armada le za obrambo. Tako je res zapisano v zakonu. Ali to nam nikakor ne zadostuje. Kaj je obramba in kaj je napad, se ne more generalno označiti. Šele v posameznem slučaju se to lahko določi. Če izivim in dražim človeka tako dolgo, da ga mine potrpežljivost in ne poča za uho, ne morem brez hinavščine reči, da me je napadel.

Pravijo, da se ta rezervna armada ne more rabi v slučaju štrajka. To je res lepa določba. Le da ji ne moremo zaupati, dokler imamo kapitalistične vlade. Ali se sme ta rezervna armada rabi na primer v slučaju revolucije? Zakon ne prepoveduje tega, torej se bo reklo, da dovoljuje. Spretni provokaterji pa napravijo iz velikega štrajka prav lahko z umetnimi primomočki "revolucijo".

In tudi če na gre za industrijski spor, ampak provokira političen pritisk mase, je nedemokratično, če se potlačijo ljudske demonstracije z vojaško silo. Kapitalizem jih pa bo potlačil, če so naperjene proti njemu in če ima moč, da jih potlači.

KAPITALISTIČEN MEČ.

Imamo torej razlogov dovolj, da nasprotujemo temu zakonu, ki polaga novo moč v roke delavskemu razredu nasprotne vlade in povečava s tem moč kapitalističnega razreda.

Nasprotni smo mu tudi zaradi tega, ker poznamo tendence militarizma in vemo, da je to le začetek. Če bo zakon sprejet, se bo kmalu "izkazalo", da je šest mesecev premalo za vojaško izurjenje z modernimi vojnimi sredstvi. Potem se bo izkazalo, da pozabi rezervist v dveh letih vse, kar se je naučil; da se vrhutega orožje, taktika, vojna tehnika menja in ni v par letih nič vredno, kar se je mladenič na prvi vaji naučil. Treba bo torej ponovnih orožnih vaj vsaj vsako drugo leto. Potem se bo zopet "izkazalo", da ne zadostuje devet let rezervne, ker so v drugih deželah zavezani do 42. do 45. leta, in trajnost obveznosti se bo boljbolj razširjala.

To se pravi: Militarizem bo dobival boljbolj svoje prave oblike in bo postal boljbolj nevarno orodje v rokah kapitalističnega razreda. In zato postaja to boljbolj resen problem delavskega razreda.

Ginljivo povest o novem avstrijskem cesarju razposiljajo z Dunaja. Na kolodvorih in v skladiščih je baje nakupičnega vesplošno premoga; ker pa ni dovolj prometnih sredstev, ne pride ogled tja, kjer bi ga bilo treba in po vsem mestu se čuti veliko pomanjkanje. Cesar je to izvedel in je ukazal, da se porabijo konji iz njegovih hlevov za prevažanje premoga. Tudi armada naj s svojimi konji in vozni pomaga pri tem.

Pomislite, dobri ljudje! Cesarski konji vozijo premog! Med konjem in konjem je razlika kakor med človekom in človekom. Taki cesarski mrhi bi se pravzaprav morali reči "konjska visokost", in marsikateri delavec bi si lahko obližal vseh pet prstov, če bi imel enako življenje kakor taka plemenita žival. In zdaj bodo take zvišene mrhe vozile premog. Sam cesar je ukazal tako. Oj srečni narodi, ki jim je božja previdnost dala cesarja, pa še tako blagega povrh!

Pepček je eden izmed teh, ki nočejo slepo prisegati na učiteljeve besede, in navadno najde za svoje trditve razloge, ki presenečajo z enostavnostjo svoje logike. Ko je učitelj razkladal, da je človek sesavec, se Pepček zopet ni zadovoljil s tem, da bi ponovil učiteljeve besede, ko je bil vprašan, ampak je objavil svoj lastni, dotlej še popolnoma neznan dokaz: "Človek je sesavec," je odgovoril, "zato, ker navadno čuea svoje palce."

JEKLO JE DOBRO.

Upamo, da nas nihče krivo ne razume. Nismo namreč izumili metode, kako bi se moglo jeklo ob sedanji draginji uživati. Tudi ne verjamemo, da bi si mogel delavec na ta način res kaj prihraniti.

Ampak jeklo je dobro! To je povedal lani Gary na nekem banketu, kjer so bili seveda le "veliki" gospodje zbrani, ker se ne more pričakovati od njega, da bi zahajal na "mastne" pojedine, ki jih delavec včasih zaradi lepšega imenuje bankete. Dohodki jeklarskega trasta so bili takrat lepi, in Gary je izrazil prepričanje, da se bo jeklarskim baronom še nekaj časa dobro godilo. Vsaj za dvanajst mesecev jim je prerokoval obilo dela.

To je bilo seveda tudi alegorično rečeno. Razmerje med delom in jeklarskimi magnati je pač nekoliko drugačno, kakor med delom in delavci. Ampak to je: Trustovski gospodi nosi delo profite, delavci ga morajo pa opravljati in nimajo profitov.

Lani so bili torej profiti podjetnikov čedni, in zato je Gary lahko dejal, da je jeklo dobro. Tudi njegovo prerokovanje se je izpolnilo. Jeklo je še vedno dobro, oziroma še boljše, nego je bilo lani. To se pravi: Profiti so večji. In profit je v kapitalistični družbi merilo za vse.

United States Steel Corporation daje za navadne delnice zopet eno in tričetrt odstotno izredno dividendo. To je na podlagi dobička zadnjega četrtletja, ki je znašal 105.968.347 dolarjev. Dobitek vsega leta znaša 333.625.086 dolarjev, kar je več kot dvakrat toliko, kolikor dobiček minulega leta, ki je znašal 160.964.674 dolarjev.

To so gotovo krasne številke in z Garyjem vred si manejo njegovi kompanjoni zadovoljno roke. Vendar pa pade v njihovo kupo nekoliko pelina.

Danes ni nikomur več tajno, da je pripisovati sijajne dobičke jeklarskega trasta evropski vojni. Človek ne more uživati jekla, toda vojna ga strašno žre. Tiste gorovije o miru, ki so nekaj časa vzemirjale vojne liferante in borizance, so hvalabogu popolnoma utihle, in namesto miru prihaja vojskovanje v veliko večjem slogu. Na vseh straneh se pripravljajo, da bodo bolj potapljali, bolj požigali in bolj morili. Deloma so že začeli. Torej bodo za jeklo dobri časi.

Vmes je prišla pa še možnost, da skočijo Zedinjene države v krvavi ples. Kako je to veselo! Kako je to žalostno!

Mislite, da bi bilo žalostno, če bi se prelivala še ameriška kri? Če bi padali ameriški možje in se jokale ameriške vdove? Jeklarski trust nima časa, da bi mislil na take malenkosti. Jeklarskemu trustu bi prineslo to razširjenje vojne nova naročila. Upanje na nove profite. Kaj bi moglo biti radostnejšega? Doslej se je dobiček podvojil; lahko bi se potrojil.

Ampak... to je žalostno: Nova naročila se ne bi mogla izvrševati brez delavcev. A kje bi jih vzeli? Nekoliko bi se produkcija že še pomnožila s čezurnim delom; toda vsaka reč ima svoje meje, čezurnega dela je že sedaj dovolj in delavskih trum iz Evrope ni. Jeklo je še vedno dobro in tako dobro, kakor je sedaj, ostane gotovo še precej časa. Morda se še kaj zboljša. Toda tako, kakor bi se moglo, če bi bil trust le še nekoliko bolj vsemogočen, se vendar ne more. In to je žalostno!

Te skrbi prepuste delavci seveda lahko kapitalistom. Zato si pa vendar smejo ogledati njih številke, kajti za delavce je zopet vprašanje: Kdo pa je izdelal te dobičke? Kdo pa je podvojil jeklarskemu trustu profit? In koliko se je vprko tega zboljšal delavski položaj? Za kar so se zvišale delavske mezde, to je že davno pogoltnila draginja in medtem, ko spravljajo kapitalisti izredne dividende, so delavci tam, kjer so bili pred takozvanim zboljšanjem svojega položaja.

Tak je kapitalistični sistem in profit jeklarskega trasta v zvezi z delavskim pomanjkanjem je le eden izmed tistih mnogoštevilnih dokazov, da je v tem sistemu rešitev delavstva nemogoča. Boj se mora voditi proti sistemu. Dokler ne spozna masa delavstva te resnice, bo vedno igrala tisto igro, ki jo izvaja pes, kadar lovi samega sebe za rep.

Apel irskih revolucionarjev.

Znani irski sodrug James Larkins je na zadnji seji nacionalne eksekutive Socialistične stranke v Ameriki prosil in dobil dovoljenje, da sme izdajati apel za nabiranje prispevkov za žrtve lanske irske revolucije. Ta okle se bavi z zgodovino in vzroki irske vstaje in je že zaradi tega zanimiv. Glasi se naslednje:

Sodrug! Hvala prijaznosti narodnega izvrševalnega odbora Socialistične stranke, ki je na posebni seji pred volitvami po zaslišanju deputacije o pravem namenu revolucionarnega gibanja na Irskem in o dublinskih dogodkih z dne 24. aprila 1916 odobril potrebo apela za denarno podporo vdov in družinskih članov pripadnikov delavskega in socialističnega gibanja, ki so bili ubiti ali ranjeni pri junškem protestu zoper brutalno vojaško nadvlado in moralni pohoti, ki se je polastila Evrope, in ki se sedaj vsiljuje tudi državljanom te takozvane svobodne republike, izhajajoč sedaj ta okle. Za uspeh takega apela je važno, da spozna vsak socialist v Ameriki resnico o vzrokih vstaje v aprilu 1916, o osebah, ki so bile udeležene, predvsem pa o namenu vstaje.

Irski upor so povzročili možje in žene, ki so razsvetlili svoje službe delavstvu v vseh delih zemeljskega planeta. Ta upor ni bil ne protibritski, ne pronemški, ampak je bil upor za ljudstvo; prelvsem so bili pravi organizatorji, moški in ženske, razumevajoče dejstvo izza tega boja, prepričani socialisti.

Priznavajoč, da smo bili do gotove točke identifikirani z delom našega naroda, čigar protest je bil bolj čustvenega, duševnega in nacionalnega značaja, trdimo, da je bilo jedro gibanja v prvi vrsti namerjeno proti despotizmu, imperizmu in vojaškemu suženstvu, kar so neposredne posledice kapitalističnega sistema. Vsak član narodne vojske je moral biti ređen član industrijske unije, bodisi strokovne ali pa splošno delavske; moral je s prisego, storjeno javno pred svojimi sodrugji, obljubiti, da se nikdar ne pridruži vojski in da sploh ne bo nikdar podpiral vojne na Irskem ali izven Irske proti ljudstvu drugega naroda; da mora biti njegovo stremiljenje enako stremiljenju delavskega razreda na Irskem, da se uvede družabna lastnina, katere podlaga je industrijalna demokracija.

Razglas, ki so ga ti ljudje podpisali, so sestavili James Connolly, Michael Mallon in drugi člani socialističnega in strokovnega gibanja, ki so sedaj v angleških ječah in katerih imena ne morejo biti objavljena, ter pisec tega apela.

Narodna vojska je bila organizirana v Corku leta 1908. In ni nikdar dobila denarja ali druge pomoči od nobene osebe, skupine ali drugega gibanja; vse izdatke je pokrival organizirani delavski razred, njegove strokovne unije in Neodvisna delavska stranka na Irskem, ki je socialistična. Glavni sedež gibanja, Liberty Hall v Dublinu, pripada strokovni organizaciji, ki ga je upravljal.

Ponavljam še enkrat, da je vsak član narodne vojske na javnem shodu vpričo svojih tovarišev prisegel, da se ne bo bojeval izven mej svojega naroda, razun da bi pomagal bojujočemu se delavskemu razredu druge dežele. Prisegel je, da ne bo sprejemal ukazov od kralja, cesarja ali od katerekoli kapitalistične vlade, ampak da bo marširal in se bojeval le po naredbah ljudstva in le za zaščito ljudskih pravic. Prisegel je, da odkloni nabor, da rajši sprejme smrt na Irskem, n-

pirajoč se moralnim satrapom države, in da ne bo šli kot najet morilec, ki strelja in pobablja člane delavskega razreda katerekoli druge dežele.

Treba je vpoštevati dejstvo, da so bili irski delavci edini ljudje v Evropi, oziroma v deželah, ki jih je zadelo prokletstvo vojne, ki so odklonili boj na ukaz kapitalističnega razreda in zapeljali svoj protest s smrtjo; in nadalje je treba vedeti, da je dva dni, preden je Anglija napovedala vojno, pozvala sodelavce v prizadetih deželah, da naj se ji pridružijo in odklonijo vsako sodelovanje v vojni, bodisi z dovažanjem municije in blaga, bodisi z orožjem.

Zdi se, da se to historično dejstvo namenoma zamolčuje.

Če soglašate s temi ljudmi v njihovem protestu ali pa ne, morate obklevdati poštrevovalnost mož in žen, ki niso le pripravljeni živeti za stvar, ampak tudi v slučaju potrebe sami umro zanjo. Skoro vsi ti ljudje, ki so umrli, bili ranjeni ali pa zaprti, so bili oženjeni in so imeli družine, odvisne od njih. Jim Connolly je zapustil ženo s sedmimi otroci, Richard O'Carroll ženo in pet otrok, Michael Mallon ženo in štiri otroke, Billy Patridge ženo in tri otroke. Ti ljudje so bili aktivni voditelji unij, obenem pa aktivni člani socialistične stranke. Torej priznate, da je odgovornost in potreba poskrbeti za njih družine, resna.

Gotovo so v socialističnem gibanju te dežele možje in žene, ki goje enake ideale, kakor so ti možje in žene na Irskem živele in umirale zanje. In treba je priznati, da je bil najslavnejši dogodek v tem karnevalu krvavih pobot v Evropi poštrevovalna vdanost za stvar, katere zgled so bili ti junaki. Gotovo bodo stari sodrugji Connollyja v tej deželi slišali klic njegove žene in njegovih otrok.

Pozneje pojasnim natančneje delovanje irskega socialističnega in strokovnega gibanja. Vsakega neverjočega Tomaža v gibanju pa opozarjam na članek Charles Edward Russella, katerega gotovo ne more nihče obdolžiti, da je za Nemece, ki je nasprotno v tej vojni izrazil svoje simpatije za stvar zaveznikov. Pišoč iz Dublina je podal svoje vtise, ki so bili razposlani v članku Newspaper Enterprise Association. Ta članek je bil v deželi namenoma zamolčan, da ne bi prišla resnica v javnost. Edina izjema je bil Pearson's Magazine. Pač so prinesli ta članek nekateri socialistični listi kakor New York Call in drugi. V nekem odstavku pravi Russell:

"Resnica je, da je bila vstaja delavska revolta, in na njenem dnu ni bilo nič drugega."

"Suho dejstvo ostaja, da je bila v svojem temelju delavska revolta."

"Delavci in njih vodje so prišli za orožje, da bi porušili vladajoči industrijski sistem in ustanovili delavsko republiko."

James Connolly in njegovi prijatelji so poslušali klic.

Ta apel je imel biti izdan v času volilne kampanje. Ampak ker smo čutili, da imajo sodrugji v vodstvu boja znatno odgovornost, smo ga odložili do končane kampanje. Upamo, da ocenijo sodrugji to.

Prispevki se lahko pošiljajo na naslov "Irish Relief Fund, National office, Socialist Party, 803 W. Madison Str., Chicago, Ill."

Nepravi delavski boji.

Večina ameriških delavcev je o svojih lastnih interesih še zelo nejasna. To se izraža najbolj v delavski politiki te dežele. Američkemu delavstvu manjka vpogled v družabne razmere in znanje družabnih zakonov; zato ne pridejo do spoznanja, da je proletariatu vsa sedanja družabna organizacija nasprotna in da ni zanj rešitve v družbi, kakršna je sedaj.

Ameriški delavci so nasprotniki kapitalizma. Toda ta beseda ima zanje omejen in popolnoma nedoločen pomen. Da je kapitalizem družaben sistem, ki ne more biti v svojem bistvu drugačen, nego je, da je v kapitalizmu izkoriščanje nužno; da so gospodarske in politične razmere le dva pojavi ene in iste reči — to so večini tukajšnjega delavstva naznana dejstva, s katerimi se ni bavilo, ker je smatralo strokovno organizacijo za popolnoma zadostno orožje delavstva in strokovne boje za edine proletarske boje.

Do tistega spoznanja, ki ga daje socializem, se je priborila doslej le majhna četa ameriškega delavstva, majhna namreč, če jemljemo ogromno maso proletariata v Zedinjenih državah v poštev.

Ta nesrečna enostranost, ki je kriva, da je tukajšnje delavstvo v mnogih rečeh daleč zaostalo za evropskim, učinkuje še sedaj in plodi sado ve, ki so obžalovanja vredni. Delavci posnemajo v svoji politiki čisto slepo ostale interese in se poslužujejo sredstev, ki jim ne morejo prinesiti nobenega resničnega uspeha, ampak jih zadržujejo na poti do osvoboditve in jih obenem ponižujejo.

Neka posebnost ameriške politike je takozvana "lobby." Kakšna skupina, ki bi rada kaj dosegla, si napravi takorekoč v veži parlamenta svoj stan in skuša vplivati na zakonodajce v interesu svojih želja. Prvi pogoj take "lobby" je, da poišče stike s čim večjim številom poslancev in da skuša trajno nanje vplivati; pravi ideal je, da jih ima takorekoč privezane.

Po domače ni to nič drugega kakor nadlegovanje poslancev. Temeljna misel je ta: Toliko časa ti ne dami miru, da mi ustrežeš, ker moraš spoznati, da se me na drug način ne iznebiš. V tem zmislu je vsako sredstvo pritiska dobro.

Velemojstri te taktike so prohibicionisti. Nobena legislatura, noben mestni svet, niti kongres v Washingtonu ni varen pred njimi. Zavedenami, s svojo prosto navzočnostjo, z vsakovrstno, večinoma malovredno literaturo skušajo vplivati na poslance in znanjo biti tako nadležni, da jih najdržnejši zavarovalni agent ne prekosí.

Da bi izpodkopali njihov vpliv, se poslužujejo mokri cnaških metod. Kakor ti meni, tako jaz tebi — je parola na obeh straneh, in neizogibno je, da igra med sredstvi vpliva tudi laž, obreko vanje in podobne čednosti velike vloge.

Vsakovrstni kapitalistični interesi se dajo na enak način zastopati v parlamentarnih predobah. Njih delo je še najlažje, ker kapitalistični "ljudski" zastopniki večinoma vedo, komu so odgovorni.

Potem prihajajo militaristi, pa pacifisti, pa razni kupčevalci, pa "ugledna" društva, in vsi si ustanavljajo svoje "lobby" za svoje interese.

Ta način je sam po sebi obsodbe vreden. Parlament nimajo služiti posameznim skupinam, ampak ljudstvu sploh. Tako vplivanje enostranskih interesov pa mora z malenkostnimi oziri ovirati veliko delo; in ker poslanci tudi niso sami veleumni, jim večno predstavljanje malih slik omejuje obzorje in jih pripravlja do tega, da po-

zablajo ob malo važnih rečeh na zelo važne. Pri vsem tem je pa praktičen uspeh tega večnega moledovanja po predsobah zelo majhen. Če mora poslanec neprenehoma sprejemati zastopnike raznih, večinoma nasprotujočih interesov, se kmalu navadi, da napravi vsakemu prijazen obraz, da ima za vsakega pripravljeno ljubeznivo, a prazno frazo, njegovo uho postane avtomat, ki sprejema besede, ne da bi se misel bavila z njimi.

Tudi illinojsko strokovno organizirano delavstvo se je podalo na to pot. Sestavilo je neke želje in si je v Springfieldu ustanovilo svojo "lobby", da vpliva na državne poslance. Tu se ne vpraša, ali je dotični veljak republikanec, demokrat ali progresist. Da ima le glas v legislaturi, pa je dovolj.

Teoretično se to prav lahko utemelji. Kje pa je kaj, za kar se ne bi mogla sestaviti primerne teorije? "Poslanci so izvoljeni od ljudstva; zastopati morajo vse ljudstvo; mi smo največji del ljudstva, torej morajo nas najbolj zastopati; povejmo ji mtedaj, kaj pričakujemo od njih, pa bomo dobili."

Tako izgleda stvar čisto logično. Le v resnici ni taka. Poslanci niso bili izvoljeni kot zastopniki ljudstva, ampak kot republikanci, demokrati, prohibicionisti, progresisti, to se pravi kot zastopniki določenih strank, kot glasniki gotovih interesov. Če pa pogledamo te stranke količak natančneje, spoznamo, da zastopajo vse skupaj kapitalistične interese; različne kapitalistične interese, eni velekapitalistične, drugi srednjekapitalistične, eni interese žganjarske, drugi interese sodovske industrije, ampak vsi skupaj vendar kapitalistične interese.

Velika, usodepolna zmota delavcev je pa ta, da morejo zastopniki kapitalizma zastopati tudi proletarske interese. Ne da jih nočejo; ne morejo jih, ker ne more nihče iz nasprotij napraviti soglasja.

Kapitalistični zastopniki lahko napravijo delavstvu kakšno majhno darilo, ki ne boli kapitalistov in se ne dotakne kapitalističnega sistema. Kadar jim njihovi gospodarji dovolijo kaj takega, tedaj se radi pokažejo v luči delavskih prijateljev. Toda take malenkostne koncesije morajo delavci vedno na drugi strani poplačati; vse take pridobitve vise v zraku, ker jih tisti, ki so jih dali, zopet lahko vzamejo. Glavno je pa to, da utrjujejo kapitalistični sistem, namesto da bi ga omajale. Delavci se privadijo drobtinam, ki padajo z mize, pa pozabijo, da so njihove pravice na mizi. Zadovoljujejo se z moledovanjem, pa opuste boji.

Milost ne more rešiti delavskega vprašanja. Če hočejo delavci s parlamentom kaj doseči, ne smejo trpeti, da sede v njem njegovi nasprotniki, do katerih nimajo druge pravice kakor proknjo in ki lahko nekoliko proknje uslijo ali pa vso skupaj odklonijo, kakor se jim ljubi. Dobiti morajo parlament v svoje roke, da lahko sami tam odločajo. Svoje lastne zastopnike morajo imeti tam; ki so zavezani, da zastopajo njihove interese in izpolnjujejo njihove zahteve. Skratka: Zavladati morajo v politiki, ne pa prosjačiti.

Za to je pa treba spoznanja, da ni sovraštvo do posameznega kapitalista razredni boj. Razumeti je treba kapitalistični sistem in razredno organizacijo družbe. To se pravi: Naučiti se je treba socializma. Kadar bodo ameriški delavci socialisti, ne bodo beračili, ampak se bodo bojevali, ne za drobtine, ampak za celo pogačo.

Turčija se roga Angliji.

Odkar je Turčija kot zaveznica velesil na vojni z velesilami, je znatno zrastle njen uradni ponos in njeni državniki so popolnoma opustili tisti ponižen ali pa vsaj rezervirani način izražanja, kateremu so se bili privadili zlasti, odkar je Avstrija anektirala Bosno in Hercegovino, s čimer se je pričelo poniževanje Turčije. In odkar morajo Turki pomagati celo Nemcem in Avstrijcem na njih lastnih bojiščih, se je samozavest Turčije še bolj povečala. Centralne sile potrebujejo sedaj njeno pomoč in jo morajo hočeš nočeš respektirati; to pa porablja zdaj njeni ministri in časniki, da se tudi sami čimbolj stavljajo v ugled.

Če se pogleda stvar natančneje, se mora pač priznati, da je to ugled, s katerim se dejanski položaj slabo vjema. Turčija je zaveznica Avstrije in Nemčije, ampak to zavezništvo je popolnoma pogoltnilo njeno samostanost. Sedva ne bi bilo nič drugače, ako bi bila postala zaveznica Angli-

je. In neodvisnosti si ne bi bila ohranila niti tedaj, če bi bila ostala nevtralna, ker bi se ji godilo tako kakor Grški, ali pa še slabše.

Turška vlada menda razume mučni položaj, v katerem se nahaja dežela, in zdli se, da so jo mladoturki sploh le zato spravili na vojno, da bi ji s tem pridobili izgubljeni moralni ugled. Kajti drugega ne more Turčija v tej vojni pač nič pridobiti.

Tako porabijo sedaj tisti, ki govorijo v njenem imenu, vsako priliko, da se nekoliko pcstavijo, in tako je mladoturški list "Ikdam" zapel tudi Angliji pesmico, ki ni le ponosna, ampak ima v sebi tudi prav dobro namerjeno in opravičeno ironijo.

Kakor je znano, so zavezniki v svojih mirovnihih pogojih, naznanjenih predsedniku Wilsonu, navedli tudi zahtevo, da se mora Turčija izgnati iz Evrope, češ da se ne more nikakor asimilirati.

ti zapadni kulturi. Na to vprašuje "Ikdam" pogljlivo, če je bila izselitev Turčije potrebna, še preden je vstopila v vojni krog. "Če je tako — vprašuje turški list — kako si je tedaj mogoče pojasniti, da je angleška vlada še na predvečer vojne obljubila Turčiji teritorialno nedotakljivost? Zakaj ni Anglija tedaj še pred vojno zahtevala, da naj Turčija zapusti Evropo?"

Turški list bi gotovo tudi sam znal odgovoriti na to vprašanje. Izgon Turčije je postal v očeh Anglije le zato potreben, ker se ni Turčija pridružila njej; zaradi tega je postalo tudi mogoče, da zahteva Rusija Carigrad. Če bi Turčija sodelovala z zavezniki, ne bi nihče v Londonu in Parizu odkril, da je nedostopna zapadni kulturi, za katero pa itak tudi ni nikjer zapisano, da je najvišja kultura, ki bi bila na svetu mogoča. Anglija niti nima pr avin Ikdam bi se ji lahko še malo bolj narogal. Prav s tem, da je vstopila v vojni kolo, je pokazala svojo sposobnost in svoje

nagnenje za "zapadno" kulturo. Ona strelja s puškami, možnarji, topovi, strojnimi, ona napada z bajonetom, ona potaplja ladje s torpedi, ona meče bombe iz zraka; kaj se pa hoče še več za dokaz njene zapadne kulture? Kaj pa je zdaj na zapadu merilo kulture drugega kakor uspešnost v ubijanju in uničevanju. To "kulturno" izkušnjo je Turčija naredila in prestala; kulturnega razloga za njen izgon iz Evrope torej ni nobenega.

Pač pa je ta zahteva zaveznikov nov dokaz, kako malo cenijo vsa načela, kjer govorijo interesi. Ali spada Turčija v Evropo ali ne — to je pravzaprav načelno vprašanje. In odgovor bi moral biti danes tak kakor včeraj. Pa vendar ni, ker se ne gleda na taka vprašanja z načelnega stališča, ampak odločujejo vedno interesi o njih. "Zapadna kultura" — t o je lep napis; ampak če gre človek v štacuno in se zanaša na napise, se bo pogostoma prevaril in kupil margarino, ko plača pristno maslo.

Vesti o položaju.

Ameriški veleposlanik Gerard je v Švici. Ta navidezno malopomembna vest je vendar zelo važna, ker nas rešuje vsaj ene nevarnosti. Zadnji teden so prihajale zelo vznemirljive vesti v Washington. Pravile so, da zadržuje nemška vlada Gerarda, ameriške vjetnike z ladje Yarrowdale in druge Američane kot talce, dokler ne bo na jasnem o usodi nemškega veleposlanika grofa Bernstorffa in nemških, v Ameriki interniranih ladij. Prava uganka je nastala, ko so prihajala nasprotna poročila, ena trdeča, da je Gerard že v Švici, druga pa pripovedujoča, da sploh še ni zapustil Berlina; ameriška vlada pa kaže ni imela nobene vesti od njega.

Zdaj je ta afera, v kateri je tičala resnično velika nevarnost, rešena. Gerard je prišel v nedeljo ob 4. popoldne v Schaffhausen v Švici, kjer so ga sprejeli ameriški poslaniki in Švici Pleasant A. Storal in dva zastopnika švicarske armade. Razun njegovih uradnikov se je z njim odpeljal 110 Američanov. Okrog 200 Američanov, ki

še niso mogli izpolniti formalnosti, da bi dobili potne liste, je še v Berlinu.

Kitajska vlada je poslala Nemčiji noto, v kateri ostro protestira proti brezobzirnemu vojskovanju s submarinkami, ker se postavlja s tem v nevarnost življenje in imetje kitajskih državljanov. Nota pravi, da je že mnogo Kitajcev prišlo ob življenje, ker prestopa Nemčija določbe mednarodnega prava. Če ne bo nemška vlada vpoštevata protesta, grozi Kitajska, da prekine diplomatske stike z Nemčijo.

Zadnje neuradne vesti tdiijo, da je Kitajska res prekinila diplomatske stike z Nemčijo.

Japonska vlada namerava prihodnji dni izdati ukaz, ki prepove japonskim državljanom vsako trgovino s centralnimi silami.

Neuradne vesti iz Amsterdama pravijo, da je

Viljem pozval kancelarja Bethmann Hollwega ter visoke vojaške in mornariške funkcionarje na posebno konferenco. Ugiba se, da se bodo na tej konferenci posvetovali o novem načinu nemškega mornariškega vojskovanja in o možnosti, da bi se z nevtralnimi državami pobotali o izpremembi določb v zadnji nemški noti.

Sočasno prihajajo v Washington neoficijelne vesti, da hoče Nemčija povabiti Ameriko, naj poda predloge, kako bi bilo mogoče preprečiti vojno. Uradniki državnega oddelka pravijo, da je odnehanje od brezobzirne porabe submarink neizogiben pogoj za obnovev prijateljskih odnosov med obema deželama; vendar so pa vesti o nameravani nemški konferenci pomnožile upanje, da se prepreči vojna.

Slišati je o predlogih, ki jih ima baje Nemčija pripravljene za Ameriko. Pravijo, da obsegajo sledeče:

Ameriškim potniškim ladjam se dovoli neoviran prevoz skozi vojni pas.

Ameriškim tovornim ladjam, ki ne vozijo kontribanta, se ne bodo delale nobene sitnosti.

Zedinjene države naj označijo ladje, ki ne vozijo kontribanta, in vladna garancija jim zagamči varnost.

Švicarski poslanik dr. Ritter, ki zastopa sedaj nemške interese, je bil baje v nedeljo pri vlad in je izjavil, da je nemška vlada pripravljena vzeti v pretres vsako sugestijo Zedinjenih držav, ki bi bila primerna, da se zavarujejo ameriške ladje in življenje ameriških državljanov.

Vlada republike Urugvaj je v svojem odgovoru na nemško noto izjavila, da odklanja načelo novega nemškega vojskovanja na morju. Predsedniku Wilsonu je urugvajski zunanji minister naznanil, da se je vlada republike že prej izjavila za načelo Zedinjenih držav, ki so prevzele zaščito nevtralnih interesov in pravic.

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1904.

Inkorporirana 22. aprila 1908 v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URAĐNIKI:

PREDSEDNIK: Ivan Prostor, 6120 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio.
 PODPREDSEDNIK: Josip Zorko, R. F. D. 2, box 50, West Newton, Pa.
 TAJNIK: Blas Novak, 20 Main St., Conemaugh, Pa.
 POMOŽNI TAJNIK: Andrej Vidrih, 170 Franklin Main St., Conemaugh, Pa.
 BLAGAJNIK: Josip Zele, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
 POMOŽNI BLAGAJNIK: Frank Pavlovich, 20 Main St., Conemaugh, Pa.

NADEŽNIKI:

1. nadzornik: Ivan A. Kaker, 207 Hanover St., Milwaukee, Wis.
 2. nadzornik: Nikolaj Povše, 1 Crab St., Nurey Hill, N. S. Pittsburgh, Pa.
 3. nadzornik: Jakob Kocjan, 1400 E. 52d St., Cleveland, Ohio.

POROTNIKI:

1. porotnik: Anton Lavrič, box 8, Yukon, Pa.
 2. porotnik: Frank Baydek, 6303 Glass Ave., Cleveland, Ohio.
 3. porotnik: Anton Welby, box 53, Superior, Pa.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POMOŽNI ODBOR:

Frank Škufca, 485 2nd St., Conemaugh, Pa.
 Ivan Jager, b. 543 Woodland Ave., Conemaugh, Pa.
 Franc Kos, Conemaugh, Pa.
 Mihael Flek, R. F. D. 7, b. 143-a, Johnstown, Pa.
 Jakob Rupert, b. 238, South Fork, Pa.
 Ivan Hribar, 709 Broad St., Johnstown, Pa.
 GLAVNI URAD v hiši št. 20 Main St., Conemaugh, Pa.

Uradno Glasilo: PROLETAREC, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

Osnovna društva, oziroma njih uradniki, so ujedno prosi, pošiljati vse dopise naravnost na glavna tajnika in nikogar drugega. Denar na se pošilja edino potom Poštne, Expressa, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov na naslov Blas Novak, Conemaugh Deposit Bank v Conemaugh, Pa.

V služaj, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kako pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznajo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

IMENA IN NASLOVI URAĐNIKOV DRUŠTEV S. D. P. Z. ZA LETO 1917.

Boritelj, št. 3, Conemaugh, Pa. — Predsednik: Franc Dremelj, 518 Chestnut St.; blagajnik: Vid. Rovansk, Cherry nut St.; tajnik: John Škufca, 505 Main Street. — Vsi v Conemaugh, Pa. — Seja vsako nedeljo v mesecu v dvorani Sv. Alojzija.

"Pomočnik", št. 2, Johnstown, Pa. — Predsednik: Glavač Jozef, box 144a; tajnik: Ivan Leskovec, R. F. D. 5, b. 116-d; blagajnik: Polanc Ivan, 409 Ohio Street; vsi v Johnstown, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v dvorani dr. Triglav.

"Zavzemnik", št. 3, Franklin-Conemaugh, Pa. Predsednik: Andrej Urbas, 324 Oak St.; tajnik: Louis Kraska, b. 218; blag. Jacob Gabrenja, 37 Pine St.; vsi v Conemaugh, Pa. — Seja vsak 3. nedeljo v Slov. Izobraževalnem Domu.

"Zavodni Slovenec", št. 4, Lloydell, Pa. — Predsednik: Franc Meglič, Beaverdale, Pa.; tajnik: Anton Gerbec, box 35, Lloydell, Pa.; blagajnik: Matija Hribar, b. 35 Lloydell, Pa. Seja vsako prvo nedeljo.

"Avstrija", št. 5, Ralphon, Pa. — Predsednik: Mihael Zibert, b. 34; tajnik: Anton Benik, box 91; blagajnik: Matia Korosec, box 205; vsi v Ralphon, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo.

"Zvesti Bratje", št. 6 — Predsednik: Anton Istetič; tajnik in blagajnik: John Kralj, b. 227, Garrett, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Jedinstvo", št. 7 — Claridge, Pa. — Predsednik: Michael Praznik, b. 411; tajnik: Alojzij Jenič, b. 411; blagajnik: Josip Pivce, box 28. Vsi v Claridge, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo ob 2. pop. v Slov. Narodnem Domu.

"Planinski Raj", št. 8, Dawson, N. Mex. — Predsednik: Jozef Zagar, tajnik: Mich. Selan; blagajnik: Mihael Krivec. Vsi b. 106, Dawson, N. Mex. — Seja vsako tretjo nedeljo.

"Zavodni Stajerci", št. 9, Johnstown, Pa. — Predsednik: Gasper Galezi; tajnik: Fred. Horvat, c. o. Memorial Hospital; blagajnik: Jakob Puntar. Vsi b. 54, R. F. D. 7, Johnstown, Pa. — Seja vsak tretjo nedeljo v Celloso, Pa.

"Jamaja Poljana", št. 10, Brownfield, Pa. — Predsednik: Urban Pucel, tajnik: Edvard Zalokar, box 6, Lemont Furnace, Pa.; blagajnik: John Stritar, box 72, Brownfield, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v Uniontown, Pa.

"Zarja Svobode", št. 11, Dunlo, Pa. — Predsednik: Louis Strie; tajnik: Franc Kaučič, b. 73; blagajnik: Franc Dolež, b. 214. Vsi v Dunlo, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Danica", št. 12, Hillwood, Pa. — Predsednik: Mihael Blaskovič; tajnik: Louis Kitt, b. 385; blagajnik: Franc Korelec, b. 144. — Vsi v Hillwood, Pa. Seja vsako prvo nedeljo.

"Vedernica", št. 13, Bagnaley, Pa. — Predsednik: Franc Segula, b. 34, Hostetter, Pa.; tajnik: Ivan Salmich, b. 57, Whittey, Pa.; blagajnik: Anton Rak, b. 53, Hostetter, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo ob 2 h. pop.

"Moj Dom", št. 14, Orient, Pa. — Pred. Ant. Cronogor, b. 102, Republic, Pa.; tajnik: Frank Gram, box 206, Republic, Pa.; blagajnik: Anton Grzinčič, b. 206, Republic, Pa. — Seja vsako 2. nedeljo v Candale, Pa.

"Slovian", št. 15, Sopris, Colo. — Predsednik: Silvester Berentini, box 192; tajnik: Louis Jaha, box 106; blagajnik: Joseph Rubnich, box 106, vsi v Sopris, Colo. — Seja vsako 1. nedeljo v prostorih sobrata Ivan Konečija, v Piedmont, Colo.

"Bratstvo", št. 16, Buxton, Iowa. Predsednik: Franc Zajec, b. 410; tajnik: Frank Raspotnik, b. 683; blagajnik: Frank Raspotnik, jr., b. 683. Vsi v Buxton, Ia. Seja vsako prvo nedeljo v prostoru sobrata Anton Tomšica.

"Zora", št. 17, Akron, Mich. — Predsednik: Gasper Volk; tajnik: Anton Novak, box 68; blagajnik: John Volk; vsi v Akron, Mich. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Zvon", št. 18, Braddock, Pa. — Predsednik: Lesjak Josip, 1111 Wood Way; tajnik: Jacob Zalaznik, 1013 Talbot Ave., renr; blagajnik: Ivan A. Grm, 507 Cherry Way; vsi v Braddock, Pa. — Seja vsako 1. nedeljo.

"Zdruseni Slovenec", št. 19, Carona, Kansas — Predsednik: Al. Zupančič; tajnik in blagajnik: Franc Zupančič, b. 35. — Vsi v Carona, Kansas. — Seja vsako drugo nedeljo ob 10 uri dopoldne.

O. Seja vsako prvo nedeljo ob 8 uri dopoldne, v dvorani društva sv. Barbare, Haydsville, Ohio.

"Darragh", Pa. št. 39. — Predsednik: Jozef Hauptman, b. 140; tajnik: Ivan Bahor, b. 116; blagajnik: Pavel Donkova, b. 137. Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu.

"Orel", št. 40, West Newton, Pa. Predsednik: Andrej Povik, R. F. D. 2, b. 27; tajnik: Andrej Ogri, R. F. D. 2, b. 134; blag. Jozef Zorko, b. 50. — Vsi v West Newton, Pa. — Seja vsako četrto nedeljo dopoldne za prihodnji mesec.

"Jutrjana Zvezda", št. 41, Cleveland, Ohio. — Predsednik: Jozef Blatnik, 3582 E. 82nd St.; tajnik: Jozef Vandal, 3574 E. 78th St.; blagajnik: Anton Erjave, 3735 E. 77th St. Vsi v Cleveland, O. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani rojaka Tomazina.

"Mladí Slovenec", št. 42, Orléans, Ill. — Predsednik: Louis Klopčič; tajnik: Jos. Meglič, box 99; blagajnik: Frank Nadvesnik, b. 401; vsi v Oglethly Ill. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Sava", št. 43, Portage, Pa. — Predsednik: Karol Šmuk; tajnik: Jurij Raspotnik, R. F. D. 1, box 77; blagajnik: Martin Raspotnik. Vsi v Portage, Pa., R. F. D. 1, b. 5. — Seja vsako tretjo nedeljo.

"Cliff Mine", Pa. št. 44. — Predsednik Alojzij Vidmar, b. 36, Cliff Mine, Pa.; tajnik in blagajnik: Jozef Sivec, b. 73, Imperial, Pa. Seja vsako drugo nedeljo v mesecu.

"Miri Dom", št. 45, Johnstown, Pa. — Predsednik: Mat. Poljak, 257 Cooperdale Ave.; tajnik: Gregor Hreščak, 407 Eighth Ave.; blagajnik: Martin Kliner, 708 Chestnut St. Vsi v Johnstown, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani Sv. Cirila in Metoda.

"Južni Premogar", št. 46, Alix, Arkansas. — Predsednik: Math. Starman, b. 197, Alix, Ark.; tajnik: Louis Oster, b. 44, Alix, Ark.; blagajnik: Jurij Kokalj, R. F. D. b. 77, Alix, Ark. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Slovenski Bratje", št. 47, Avella, Pa. Predsednik: Martin Obed, box 167; tajnik: Ivan Razvoza, b. 107; blag. Alojzija Dolinar, b. 72; vsi v Avella, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Slovenski Mladenci", št. 48, Aurora, Ill. — Predsednik: Ivan K. Maršich, R. 1, b. 228; tajnik: Anton Verbič, 635 Aurora Ave.; blagajnik: Ivan Bakorčič, 613 Aurora Ave. Vsi v Aurora, Ill. — Seja vsak drugi četrtek ob 8 uri zvečer v dvorani na Hauket Ave.

"Clevelandski Slovenec", št. 49, Cleveland, O. — Predsednik: Ivana Šmrdel, 3552 E. 82. St.; tajnica: Ana Šmrdel, 3551 E. 80. St. E.; blagajnica: Mary Martinec, 3559 E. 81st St. E. — Vse v Cleveland, O. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Proletarec", št. 50, Franklin, Kans. — Predsednik: Jozef Pechnik, Arma, Kans.; tajnik: Frank Dobrotinšek, b. 251, Franklin, Kans.; blagajnik: Ivan Anpar, P. O. Franklin, Kans. — Seja vsako tretjo nedeljo.

"Delavec", št. 51, Cleveland, O. — Predsednik: Ed. Mikše, 1163 E. 61st St.; tajnik: Ed. Bransel, 1173 E. 61st St.; blagajnik: Frank Budič, 1306 E. 55th St. Vsi v Cleveland, O. — Seja vsako drugo nedeljo v mes. ob 9 uri dop. v Birkovi dvorani.

"Ljubljanski Grad", št. 52, DeKalb, Ill. — Predsednik: Pavel Košir, 1409 State St.; tajnik: Franc Keržič, 1317 Market St.; blagajnik: Franc Prebil, 1142 Market St. Vsi v DeKalb, Ill. — Seja vsako drugo nedeljo pri sobratu Fr. Keržič.

"Slovenski bratje", št. 53, Richwood, W. Va. — Predsednik: Matija Simičič; tajnik: Alojzij Prelas; blagajnik: Franc Koss. Vsi b. 729 v Richwood, W. Va. Seja vsako drugo nedeljo v mesecu.

"Karol Učekar", št. 54, Rockwood, Pa. — Predsednik: Jozef Hočvar, b. 184; tajnik: Anton Hočvar, box 184; blagajnik: Mihael Hočvar, b. 184; vsi v Rockwood, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v prostorih sobrata Ant. Hočvar.

"Vrh Planin", št. 55, Crabtree, Pa. — Predsednik: Franc Trafila, b. 95; tajnik in blagajnik: Andrej Jereb, b. 92; vsi v Crabtree, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Andrej Jereb.

"Skala in Balkan", št. 56, Pittsburgh, Pa. — Predsednik: Anton Horvat, 531 Suiman St.; tajnik: Ivan Simončič, 1138 Fabyan St.; blagajnik: Franc Vilhar, 814 Carpenter Alley. Vsi v N. S. Pittsburgh, Pa. — Seja vsako 1. nedeljo v K. S. D. v Pittsburgh, Pa.

"Gaven", št. 57, Carrollton, O. — Predsednik: Martin Čermelj; tajnik: G. Bilbil, b. 404; blag. Josip Dvogan. Vsi box 404, v Carrollton, O. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Martina Čermelj.

"Budar", št. 58, Canmore, Alta, Canada. — Predsednik: Anton Poltnik, b. 185; tajnik: Josip Stribar, b. 201; blagajnik: Fran Kralj, b. 172; vsi v Canmore, Alta, Canada. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Fran Kralj, ob 9 popoldne.

"Slovenski Fantje", št. 59, Maynard, Ohio. — Predsednik: Jozef Bajda, b. 55; tajnik: Ignac Kahne, b. 614; blagajnik: Fr. Spendal, b. 243. Vsi v Maynard, Ohio. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani g. Jos. Hrabak-a.

"Moonrunski Trpin", št. 60, Moon Run, Pa. — Predsednik: Fr. Dolinar, b. 342; tajnik: Anton Petrovič, b. 134; blagajnik: Anton iPtar, b. 204, Moon Run, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 10 uri dopoldn v dvorani sv. Barbare.

"Napredni Slovenci", št. 61, G. v. Ind. — Predsednik: George Lasich, 1106 Jefferson St.; tajnik: Niek Vukšinič, b. 35; blag. Matija Lasich, 1106 Jefferson St.; vsi v Gary, Ind. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Ivanič.

"Zeniko društvo 'Sokol'", št. 62, Cleveland, Ohio. — Predsednik: Zofija Birk, 1143 E. 63. St.; tajnica: Frančiska Tržbenik, 1177 Norwood Rd.; blagajnica: Frančiska Lauke, 0121 St. Clair ave.; vse v Cleveland, O. — Seja vsaki prvi terec v mesecu.

"Adamci in Lunde", št. 63, Robbins, Pa. — Predsednik: Viktor Šusteršič, Yohoghany, Pa.; tajnik: Ivan Trojar, b. 76, Yohoghany, Pa.; blagajnik: Joseph Japel, box 76, Yohoghany, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Bratoljub", št. 64, Milwaukee, Wis. — Predsednik: Ivan Sen, 440 So. Pierce St.; tajnik: Ivan Škerbič, 448 Park St.; blagajnik: Jurij Dvorak, 205 Reed St. Vsi v Milwaukee, Wis.

"Slovenski Fantje", št. 65, Maynard, Ohio. — Predsednik: Jozef Bajda, b. 55; tajnik: Ignac Kahne, b. 614; blagajnik: Fr. Spendal, b. 243. Vsi v Maynard, Ohio. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani g. Jos. Hrabak-a.

"Napredni Slovenci", št. 61, G. v. Ind. — Predsednik: George Lasich, 1106 Jefferson St.; tajnik: Niek Vukšinič, b. 35; blag. Matija Lasich, 1106 Jefferson St.; vsi v Gary, Ind. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Ivanič.

"Zeniko društvo 'Sokol'", št. 62, Cleveland, Ohio. — Predsednik: Zofija Birk, 1143 E. 63. St.; tajnica: Frančiska Tržbenik, 1177 Norwood Rd.; blagajnica: Frančiska Lauke, 0121 St. Clair ave.; vse v Cleveland, O. — Seja vsaki prvi terec v mesecu.

"Adamci in Lunde", št. 63, Robbins, Pa. — Predsednik: Viktor Šusteršič, Yohoghany, Pa.; tajnik: Ivan Trojar, b. 76, Yohoghany, Pa.; blagajnik: Joseph Japel, box 76, Yohoghany, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Bratoljub", št. 64, Milwaukee, Wis. — Predsednik: Ivan Sen, 440 So. Pierce St.; tajnik: Ivan Škerbič, 448 Park St.; blagajnik: Jurij Dvorak, 205 Reed St. Vsi v Milwaukee, Wis.

NA ZNANJE!

Conemaugh, Pa.

Rojakom v Crested Butte, Colo. in okolici.

V Crested Butte, Colorado, se ustanavlja novo podporno društvo S. D. P. Z. Rojaki v naselbinah bližini, kateri žele pristopiti v to novo društvo, naj se o zadevi posvetujejo (oziroma pisмено zglase) pri Mr. John Tezak, L. Box 59, Crested Butte, Colo.

Rojakom, stanujočim v Parnassus, Pa. in okolici se priporoča, da se zglase za pristop k S. D. P. Z. pri sobratu Anton Zidanšek, R. F. D. 2, Parnassus, Pa. kjer se namerava ustanoviti novo društvo S. D. P. Z.

S sbratskim pozdravom
 Blaž Novak, tajnik.

ČLANSTVU S. D. P. Z. V POJASNILO.

Conemaugh, Pa. — Ker čujem od nekaterih strani izražanje nezadovoljnosti zaradi razpisane naklade v dosegu solventnosti S. D. P. Z., si štejem v dolžnost zadevo nekoliko pojasniti.

Sicer velja to večinoma članstvu bližnjih društev, kajti oddaljenejša članstva je rasodnejše v tem smislu, kakor je razvidno iz poslovanja v mesecu januarju.

S. D. P. Z. ima največ članov v obližnjih naselbinah svojega sedeža, a pri vsem tem pa tudi največ sovražnikov, kateri si menda štejejo v svojo umazano dolžnost, škodovati vrli organizaciji, kjerkoli mogoče.

Razpisana naklada za dosego solventnosti je starim združarjem zopet dala povod k obrekovanju organizacije, pri čemer so se morali oprijeti laži, češ, da hoče gl. odbor s to naklado pokriti po bivšem gl. tajniku poneverjeno svoto.

V pojasnilu z razpisom naklade je navedeno, za kaj se je naklada razpisala. Vsekakor ni v tem razpisu omenjena poneverjena svota, to pa ker nima afere bivšega gl. tajnika z razpisom naklade za solventnost nič opraviti. Resnica je, da nima še S. D. P. Z. poneverjene svote v svoji blagajni, ampak je še do sedaj v rokah zavarovalne družbe. S. D. P. Z. pa smatra dotično svoto kot svojo lastnino, do sedaj v rokah Surety Co. Upamo pa, da se bo v kratkem nahajala v Zvezni blagajni, vsaj gl. odbor se trudi, da se to zgodi kakor hitro mogoče.

Vsak član, ki se zanima za gibanje organizacije, lahko to sam najde v proračunih zadnjih revizij, na podlagi katerih (razun drugih za proračun o vrednosti organizacije potrebnih podatkov) je aktualna vrednost organizacije preračunal.

Gl. odboru S. D. P. Z. se tudi očita zavlačevanje združevanja z naprednimi podpornimi organizacijami. Vsak posamezni član, kdor zasleduje gibanje združevanja, mu je jasno, da je 4. redna konvencija podzela energije korake za uresničenje združitve. Znano je pa tudi, da je bila SOLVENTNOST eden glavnih pogojev v svrhu združenja z S. N. P. J. na katero je S. D. P. Z. za časa konvencije največ računala.

S sklepom zadnje konvencije, da se mora S. D. P. Z. postaviti na solventno stališče, je odpravila eno največjih zaprek za združitve — seveda je ta zapreka popolnoma odpravljena šele kadar — zaradi česar je v interesu vsakega člana, da se to prej kot mogoče doseže.

Ne bodimo vendar otroci! Vsi želimo združenje naprednih podp. organizacij v čim večjem obsegu, ko pa pride čas, da se za to potrebno delo izvrši — omahujemo kakor kakšen siten bolnik.

Dokler bomo le iskali zapreke, katere nas do danes razdružujejo, se ne morejo uresničiti naše, za splošnost koristne želje. Čas je tukaj, ko se moramo resno oprijeti dela za odstranitev zaprek, na kar postane končno delo združitve malenkost.

Sploh je pa podvzeti korak neizogiben, prej ali slej, že zaradi državnih zakonov, v smislu katerih je organizacija dolžna poslovati.

Članstvu v splošnem ponovno priporočam, naj zasleduje gibanje organizacije na resnični podlagi, na kar se ne bo dalo voditi škodoželjnejšim organizacije za nos. Prizadetim združarjem pa opreznost v njihovem umazanem početju, ker znajo v nasprotnem siličanju v svojo škodo spoznati, da je sedanj gl. odbor. S. D. P. Z. na

avojem mestu, v delu za interese zastopane članstva.

Da je S. D. P. Z. zaradi razpisane naklade že občutno oškodovana, je očitna laž. Do sedaj še ni bila zaradi tega še popolnoma nič oškodovana, in zanašajoč se na razsodnost večine članstva, tudi ne bo. Nasprotno se postavi s podvzetim korakom na trdnješe stališče, kot je kdaj prej bila. To dokazuje številno novo pristopih članov v mesecu januarju, katero prekaša vse posamezne mesece v zadnjih dveh letih.

S sbratskim pozdravom,
 Blaž Novak, gl. tajnik.

Dopisi.

Glencoe, Ohio.

Član tukajšnjega jugoslovanskega socialističnega kluba št. 2 Alojzij Brie je šel na potovanje v Pennsylvania, da obišče ondotne sodruga in rojake, da pobere naročnino za "Proletarec" in da mu pridobi kaj novih naročnikov. Kadar se vrne, obišče rojake po vzhodni Ohio.

Alojzij Brie je vnet in zanesljiv sodrug. Prosimo torej rojake in sodruga, da bi mu šli na roko. Upamo, da bo imel dober uspeh in da pridobi Proletarcu mnogo novih naročnikov.

Nikomur ne more biti neznano, da je današnji svet v neizmerno kritičnem položaju. Če ne ve človek nič drugega, mu je vsaj toliko znano, da je v Evropi strašna vojna in da žuga enaka pokost tudi Ameriki. Ampak mnogo jih je, ki prav nič ne vedo, zakaj se godi vse to, kakšne posledice ima to za delavsko ljudstvo in kako bi se mogel delavski razred ubraniti strašnih udarec, ki mu žugajo. Zato ni dovolj, da čita delavski človek same povesti in novice; prav sedaj je treba čitati poučne, pojasnjujoče članke, kakršne prinaša Proletarec.

Z obžalovanjem je treba reči, da je med ameriškimi Slovenci vse premalo zanimanja za tisto, kar bi jih moralo najbolj zanimati. Če pride v nekaterih naselbinah večši govor na socializem in na politična vprašanja, se skoraj gotovo najde kateri med njimi, ki hitro zabrusi: "Saj ni vse skupaj nič! Pustimo to pri miru, pa govorimo rajši kaj drugega, kaj o puncach. Pa pijmo enega!" In kolikokrat se prične tedaj res pijanje, pri katerem se izleže preprič, iz tega nastane pretep, in potem so vražje posledice.

Nekateri rojaki odgovarjajo, če jih vabiš, da si naroče "Proletarec" "Ga ne razumem!" Navadno so pa to tisti, ki največ govore in se bahajo, da so videli že ves svet in se delajo, da vedo vse do pike, kaj, kako in zakaj je na svetu. Čudo preudno! Tako so pametni in učeni, pa ravno oni ne razumejo "Proletarca"! Mi navadni delavci, ki se nič ne bahamo, kakor da smo profesorji in se še vedno radi kaj naučimo, ga pa razumemo. In ta skrivnost ni velika. Razumemo ga, ker ga že dolgo čitamo, in kadar ga dobimo, ga ne vržemo v kot, ampak ga prečitamo.

Kadar sliši človek prvič v življenju besedo "prezident", tudi ne ve, kaj je to. Ne ve, kaj je organizacija, kaj je kongres, kaj je poslanec, kaj je iniciativa, kaj je socializem, kaj je unija. Ali naj zato pravi: "Ne razumem tega. Me ne briga!" Mora te brigati, ker se tebe tiče. Vzemi torej list v roke, pa ne bodi kakor otrok. Čitaj ga parkrat, pa boš razumel. Imeli smo slabe šole, pa človek včas niti slovenske besede ne razume takoj. Kdor pa ne bo zaradi tega čital, ostane neveden.

Nekje v svetem pismu je zapisano, da ne živi človek le od jedi in pijače, ampak tudi od dobre besede. In dobrih besed prinaša "Proletarec" obilo; zato je treba, da ga čitamo.

Ako bi vsi slovenski delavci v Ameriki čitali "Proletarec" in "Prosveto", sem prepričan, da bi kmalu med slovenskim narodom izginilo pijanje, sovraštvo in pretepi. Kdor ga čita, spozna, da ima življenje drugačno vrednost in da ga je greh zapravljati z žganjem in tepežem. Ura, ki jo prebaviš s čitanjem "Proletarca", ti da več užitka, kakor pet ur pri bari. In ne zapusti ti "mačka". Slovenski duhovniki v Ameriki čitajo vsi "Proletarec"; zakaj ga ne bi slovenski delavci? Saj je pisan za delavce.

Socialističen pozdrav!
 Nace Žlemberger.

Sodrug! Delavci!

Valovje iz evropske klavnice se peni; njegovi krogi se širijo in širijo, in sedaj buta že ob obale ameriškega obrežja. Iz strašne amodnišnice živajo neprenehoma iskre na vse strani in raznašajo nevarnost po vsem svetu. Nekolikokrat tekmo dva in pol leta je povzročila grozila na starih kontinentu velike in nevarne krize na tej strani oceana. Nevarnost, da se zažene tudi Amerika v krvavi ples, je neolikokrat zažugala narodu v Zedinjenih državah; nikdar pa še ni bila tako velika, kakor sedaj, ko živimo v trajni negotovosti in se vsak trenutek lahko utrta nevzdržni plaz.

Med Nemčijo in Zedinjenimi državami so prekinjeni diplomatski stiki in s tem je ustvarjen nenormalen položaj, ki obsega že sam v sebi povečano nevarnost. Predsednik Zedinjenih držav je v kongresu izjavil, da bo, če se zgode gotova od njega označena dejanja, zahteval od zveznega ljudskega zastopstva pooblastilo, da sme porabiti vse sile Zedinjenih držav za zaščito tega, kar imenuje ameriške pravice. Z drugimi besedami: Zahteval bo dovoljenje za vojno.

Kadar se posluži predsednik Zedinjenih držav takih nedvoumih besed, se ne more zatajevati nevarnost. Nad deželo visi Damoklejev meč in skoraj slepemu slučaju je prepričeno, če se utrta.

Je li vojna, ki nam preti, res potrebna? Ali jo zahtevajo interesi ameriškega ljudstva? Ali interesi Zedinjenih držav v celoti? Komu bo, če izbruhne vojna, koristila? Kdo bo plačeval njene stroške in doprinal njene strašne žrtve?

Vojna v naših časih ni malenkostna operacija na narodnem telesu, ampak vrhunec vsake grozote, ki jo more uprizoriti človeštvo z najrafiniranejšimi sredstvi svoje dobe. Vse sile, ki služijo človeku sicer za ustvarjanje in za užitek, so v času vojne sredstva umora. Z bojem na suhem in na morskem površini se človek ne zadovoljuje več. V zemljo se zarije, da ustvarja za sovražnika umetne vulkanske izbruhe; iz zračnih višav ubija in požiga; izpod vode prinaša strašno smrt.

Človeške žrtve štejejo le še na milijone. Ne pomandira se nekoliko njih, ampak opustošajo se cele dežele. Uničujejo se delovni produkti dolgih desetletij. Decimirajo se celi narodi.

To je, kar grozi tudi Zedinjenim državam, če jih pograbi vojna furija. Smrt ogromnih množic, pohabljenje za vse življenje, armade slepih in blaznih, nepregledne vrste vdov in sirot, na milijarde vredno uničeno narodno bogastvo, za bodoče generacije z dolgotrajnim obremenjenjem — to so najbolj dišeče cvetke v vojnem šopku naših dni.

In vsa ta strahota pada z ogromno težo

na rame delavskega razreda.

Če izbruhne vojna, so delavci tisti, ki umirajo, tisti, ki zapuščajo vdove in sirote nepreskrbljene, tisti, ki morajo s svojimi družinami prenašati draginjo, lakoto, epidemije in vsakovrstno bedo, tisti, ki ostanejo brez kruha, če se tovarne zapro in ki morajo brez odškodnine opravljati neomejeno delo, če zahtevajo tako vojni interesi.

Delavci so tisti, ki izgube v vojnem času pridobitve, za katere so se morali bojevati z vsem naporom svoje organizacije. Delavstvo udari izguba pravic svobodnega državljanstva in vojna ga potlači pod vojaško diktaturo. Naposled mora biti delavstvo tisto, ki nosi grehe vladajočih še po vojni, kajti tudi gorostasni državni dolгови in njih obresti padejo z vsemi ostalimi posledicami na njegova pleča.

Ali si more delavstvo želeči vojno?

Kadar gre za tako usodopolno odločevanje, se mora slišati glas tistih, ki so najbolj prizadeti. Njih dolžnost pa je, da se oglašijo.

Jugoslovanski socialistični konferenčni odbor šteje 3 v Chicagi je sklenil, da skliče

v nedeljo, 18. februarja t. l.

manifestacijski shod

chicaškega jugoslovanskega delavstva
v NARODNO DVORANO
na 18. ulici in So. Racine Ave.

Začetek shoda, katerega dnevni red se glasi

Nevarnost vojne v Ameriki,

je ob 2 popoldne.

Govorniki so:

Ethin Kristan v srbsko-hrvaškem jeziku;

Jože Zavrtnik v slovenskem jeziku.

Adolf Germer v angleškem jeziku.

Delavci!

Čas je prišel, da je treba javno pokazati svoje prepričanje in se neustrašeno postaviti na stražo. Socializem ne sme biti v teh dneh beseda brez pomena.

Pridite vsi, ki vam preti nevarnost! Pridite vsi, verujte v načela mednarodne delavske solidarnosti! Pridite vsi, ki vam je osvoboditev človeštva sveti cilj!

Slava socializmu!

Stranka

Chicago, Ill.

Jugoslovanski socialistični klub šteje 1. je imel zadnjo nedeljo svoje prvo javno predavanje tekoče sezone ob dobri udeležbi.

Drugo predavanje bo v nedeljo, 25. februarja, ob 1/3 popoldne v dvorani S. N. P. J., 2657 So. Lawndale Ave. Predaval bo sodrug Ethin Kristan. Na dnevnem redu bo predmet:

O koncu sveta.

Upozorjamo sodruge in rojake, da je predavanje javno in brezplačno. Vsakdo je dobro došel. Ker je v Chicagi predavanje v slovenskem jeziku o znanstvenem predmetu redka reč, upamo, da se bodo rojaki tem rajši poslužili te prilike. Želeči je le, da pridejo pravočasno, da se začetek ne zavlači po nepotrebnem.

Louis Truger, tajnik.

KLUBOM J. S. Z. NA ZNANJE.

Ravnokar je izšla strankina platforma (načelna izjava) in program za l. 1916. Ta izjava bo veljavna sedaj nadaljina štiri leta in bo vodila naše agitacije in propagande. Treba je torej, da jo pozna in razume vsak aktiven član J. S. Z.

Ker je količina omejena — ti skalo se je samo 2000 — naj

klubi sežejo takoj po njej, da ne bo prepozno.

Cene so sledeče: 50 listov 40c, 150 listov 75c, 200 listov \$1.50.

Poštnina prosta.

Naroča se pri tajništvu J. S. Z., 803 W. Madison St., Chicago.

Tajništvo J. S. Z.

Cleveland, O.

Slovenski socialistični klub št. 27, je sklenil prirediti letošnjo zimsko večer predavanj, katere bi morala zanimati vsakega delavca. Ta predavanja se bodo vršila enkrat na mesec za dobo 6 mesecev in sicer:

v nedeljo, dne 25. februarja: "Podpravljanje industrij."

v nedeljo, dne 25. marca: "Naše politične stranke."

v nedeljo, 22. aprila: "Naloge delavske politične organizacije."

v nedeljo, dne 27. maja: "Socialistična stranka in mestna uprava."

Ta predavanja bo obdrževal sod. Matt Petrovich in se bodo vršila v klubovih prostorih, na 5607 St. Clair Ave. Namen teh predavanj je, podučiti slovenske delavce v Clevelandu, kolkor mogoče, o programu in ciljih soc. stranke in o nalogah politične organizacije.

Po predavanju bo vedno sledila splošna diskusija in se bodo dali odgovori na morebitna vprašanja.

Prvo predavanje se vrši torej v nedeljo, dne 31. decembra ob 2:30 pop. Razpravljalo se bo o osebnem delavniku, minimalnih plačah, državnem zavarovanju za starost, bolezen, brezposelnost itd. Vsi rojaki v Clevelandu se vabijo, da se udeležijo tega predavanja. Matt Petrovich, tajnik.

Cleveland, O.

Rojakom v Clevelandu.

V soboto, dne 17. februarja ob 8 zvečer se vrši v prostorih slov. soc. kluba 5607 St. Clair Ave. predavanje v angleškem jeziku. Predaval bo sodrug H. M. O'Brien o temi:

"Machinery of the Profit System".

Vsi rojaki, zmožni angleščini, se vabijo da se udeležijo.

M. Petrovich, tajnik.

Glencoe, Ohio.

Člani Jugoslovanskega socialističnega kluba šteje 2 v Glencoe, O., se upozorjajo, da so mesečne seje vsako tretjo nedeljo ob 9 popoldne v navadnem prostoru. Vabljeni so, da se jih polnoštevilno udeležujejo.

Nace Zlemberger, tajnik.

ZAPISNIK

konference J. S. klubov v Crawford County v Franklin Kansas, dne 28. januarja 1917.

Gross, Kans.

Za predsednika je izvoljen sodr. Homee; podpredsednik sodr. Vovk.

Čita se zapisnik zadnje konference in sprejme.

Sklenjeno, da se pregledajo knjige konferenčnih uradnikov. V odbor za pregledanje knjig so imenovani sodrugi Šular, Homar in Wergel. Določijo se deset minut odmora.

Po odmoru poročajo pregledovalci, da je v blagajni \$24.19. Poročilo tajnikov krajevnih klubov se vzame na znanje.

Sodr. Goršek poroča, da je sodr. Kopmayer novoizvoljeni "township trustee" imenoval cestnega mojstra, kateri trdi, da je član soc. stranke vendar pa izkoristi to imenovanje v svoje namene.

Sklenjeno, da se pozove sodr. Kopmayer na prihodnjo konferenco, da jo pojasni vso zadevo.

Tajniku se naroča, da opomni dotične klube, ki še niso plačali prispevkov za Kristanove shode. Predlagano in sprejeto, da se dajo knjige vezati, stroški ne smejo presegati \$50. Vezavo knjig preskrbita sodrug Šular in Goršek.

V konferenčni odbor za leto 1917 so izvoljeni: sodr. John Goršek, tajnik, sodr. Chas. Jane, zapisnikar, sodr. John Juvane, blagajnik.

V gospodarski odbor za knjižnico so izvoljeni sodrugi Šular, Homer in Vovk. Za knjižničarja sodr. Frank Wegel.

Po kratki debati se sklene, da se proslava letošnjega prvega maja priredi skupno z društvu S. N. P. J. Volita se dva odposlanca na skupno sejo društev S. N. P. J. v Frontenac, kjer se bo sklepalo, kje in kako se priredi proslava. Za odposlanca sta izvoljena sodruga Fratar in Jenčić.

Sodrugi tajnik se pooblasti, da naroči pisalni papir.

Prihodnja konferenca se vrši četrto nedeljo v februarju v Newburg, Kans.

Chas. Jane,

zapisnikar.

West Mineral, Kans.

Člani kl. št. 31 J.S.Z. v Mineral Kans so sprejeli na seji 4. feb. t. l. izjavo, katere prosmo, da jo podpirajo in odobre vsi klubi v državi Kansas. Glasi se:

1. Ali je znano zastopnikom te države, da je po premogovih okrajih nastala bela in pomanjkajne radi visokih cen za živila in potrebno obleko? Če traja to še nekaj časa, nastane splošna lakota in pomanjkajne.

2. Ali vam je znano, da otroci premogarskih družin in malih obrtnikov nimajo potrebne obleke in obuvala, tudi ne zadostnega živeža, kljub temu, da morajo obiskavati šole?

3. Ali vam je znano, da je to splošno draginjo in lakoto zakrivil trust in spekulanti z živili?

Zato zahtevamo:

1. Ker vemo, da se v tej državi pridela dosti živeža, naj se preneha z izvozom živil.

2. Zahtevamo, da država v prihodnje kontrolira prodajo pšenice in drugih poljskih pridelkov, da ne bodo mogli več spekulanti oplenujati formativ, ki se je to dogodilo doslej.

3. Država naj ustanovi svoja žitna skladišča, kjer bodo dobivali svoje potrebščine po primerljivi ceni. Nadalje izjavljamo podpisani, ki smo del meznega organiziranega delavstva, ter sami obetujemo vsa navedena fakta, da od teh zahtev ne odnehamo, ampak da se bomo v izvršitev tega poslužili vseh postavnih sredstev. Fr. Košič, Mineral, box 32.

ZASTOPNIKI PROLETARCA

ARIZONA.

Lowell in okolica: William Krall, box 3596.

ARKANSAS.

Port Smith — Jenny Lind: Frank Gorenc, R. F. D. 3, box 165.

Huntington: Karol Petrič, box 204.

COLORADO.

Pueblo: Charles Pogorelec, 508 Moffat in Louis Korosec, 308 Plum St.

INDIANA.

Clinton: J. Musar, Lock H. 449.

Indianapolis: J. Bruder, 710 Holmes st. Kokomo: Louis Zakrajsek, 803 W. Woodland Ave.

KANSAS.

Columbus: Martin Jurečko, R. R. 3, box 60.

Dunkirk-Pittsburg: Thomas Volk, R. R. box 173.

Gross, Kans.: Jen Kunstelj, box 32.

Franklin-Girard: Fr. Wegel, box 88.

Frontenac: John Bedene, box 154; Jos. Umek, box 7.

Mulberry: Mike Krulc, R. R. 2, box 38.

Mineral: Fr. Kolitz, box 32.

Pittsburg: Andrej Podlesnik R. R. 3, box 102; Jakob Selak R. R. 8.

Radley: John Goršek, P. O.

Stone City: Mike Fine, box 496.

MICHIGAN.

Detroit: F. C. Ogler, Joe Preimer in Thos. Petrič in Herman Grebenc, 129 South St.

MINNESOTA.

Chisholm: Math. Richter, box 308.

Ely: John Teran, box 432; Fred. Winder, box 342.

Bretsch: Jacob Ambrožič, 419 Pierce st.

MONTANA.

Beauregard: Frank Daniček, P. O.

Butte: Ig. Bozovićar, 2337 Walnut St. in Mike Zumer, 2106 Jew St.

East Helena: J. B. Mihelich, L. B. 200.

Red Lodge: John Uribe, box 734.

Klein in okolica: John Gerkman, Gen. Del.

OHIO.

Barberton: Frank Merzlikar, box 121.

Cleveland: Anton Pozareli, 5810 Pross Ave., Math Petrovič, 1096 E. 67. St., Andrej Bogataj, 6906 St. Clair Ave., Edward Braniš, 6025 Glass Ave., Louis Stegovec, 1107 E. 61. St.

Jos. Franceskin, 6609 Bonna Ave. in Frank Mikša, 1163 E. 61 St.

Collinwood: Anton Kužnik, 373—156th St., John Zupanc, 15707 Waterloo Rd., Jos. Skupek, 1107 E. 61st St., Joe Kunčič, 439 E. 156th St. in J. Rastnovič, 13500 Holmes Ave.

East Palestine: Jack Istenich, 436 E. Martin St.

Glencoe: Nace Zlemberger in Louis Brie, L. Box 12.

Lorain: Geo. Petkovšek, 1605 E. 29th St.

Maynard in okolica: Frank Bregar, b. 647.

Struthers: John Beyer, box 540.

Wooster: John Križmančič, box 360.

Youngstown: John Petrič, box 680.

OREGON.

Oregon City: Frank Sajovic, 131—18th St.

OKLAHOMA.

Red Oak: Joe Kogel, box 3.

PENNSYLVANIA.

Breghon: Jacob Dolenc, box 161.

Za celo Pa.: Leopold Škoda, Room 129, Bakewell Bldg., Pittsburgh, Pa., in Frank Ahlin.

Bradock: Thomas Petrovič, box 323.

Canonsburg: John Koklich, box 276 in Jos. Ambrožič, box 351.

Claridge: Fr. Zorman, box 255.

Conemaugh: Anton Gabrenja, Frank Podboj in Frank Pavlovič, box 523.

Darragh: Karol Slavič, box 252.

Dunlo: Frank Kaučič, box 72.

Export: A. Giancomelli: Star Road box 250.

Ferret City in Vandling: Frank Rataic, box 655 in Anton Drasler, box 9.

Hermine: John Trübel, box 63.

Irwin: Tony Kodrič, R. F. D. 3 — box 106.

Johnstown: Math. Gabrenja, R. F. D. 1, box 120.

McDonald: John Zabkar, R. F. D. 2, box 143.

Lloydell: Anton Grbee, box 35.

Manor: Fr. Demar, box 253.

Moon Run: Joe Snaj, box 286.

Meadow Lands: Jos. Bizjak, box 253.

Morgan: J. Kvartič, box 453.

South Fork: Jakob Rupert, box 238.

So. Fork.

So. Burgettstown in okolica: Frank Stegovec, box 40.

Trafford: J. F. Bergant, L. Box 252.

W. Newton: Jos. Zorko, R. F. D. 3, box 80.

Wickhaven in okolica: Luka Kralj, box 68.

Willock: Jak. Miklavčič, L. Box 3.

Yukon: Anton Lavric, b. 8.

UTAH.

Winterquarters: John Raven, box 108.

W. Virginia.

Thomas: Frank Kocjan, box 872.

Milbura in okolica: Anton Stražičar.

WISCONSIN.

Keneha: Frank Zerovec, 18 Howland Ave.

Milwaukee: Joe Krainec, 360—1st Ave. in Albert Hrst, 257 — 1st Ave.

West Allis: Jacob Oblaek, 432—54th Ave. in Max Kogel, 439—54th Ave.

WYOMING.

Rock Springs: Math. Batič, box 427 in P. S. Tavehar, 674 Ahsey Ave.

Superior: Lucas Grossar, box 341.

Sublet: Karl Kramar, b. 116.

ILLINOIS.

Chicago: Frank Aleš, Frank Zajc, 4093 W. 51. St.

Gleora: Frank Mrgole, 5025 W. 25. Pl.

Johnston City: John Slivnik, box 599.

La Salle: Vencel Obel, 438 Berlin St.

Lincoln: Joseph Tiller, 628 Wichita Ave.

in John Rogel, 427 Berlin St.

Livingston: Frank Kerk, P. O.

Severov
Almanah
za Slovence

Kašelj

Severa's
Gothard
Oil

za leto 1917 je sedaj
gotov. Vprašajte
vašega lekarnarja
saj, dobite ga za-
stoj. Ako ga on
nima, pišite nam.

je navadno eden naj-
bolj nadežnih pojavov
vnetja sapnika, krče-
vite dihalne in influen-
ce. Da ustavite ta
kašelj in da splošno
odpomorete bolezn,
vžijajte

(Severov Gothard-
sko Olje) je domači
liniment za omejit-
ev bolečin, ki na-<

Najmlajši Astor.

Otroci so božji blagoslov; toda ta blagoslov je spojen z neprijetnostjo, da velja denarja. Otroci so svojim staršem dragi — v obojem pomenu te besede. Vsak proletarski oče misli, da je to stara resnica, ki jo že davno ve.

Oh! Tak proletarski oče ve malo. Kaj so njegove brige v primeri s skrbmi kakšne milijonarke amance, na primer gospe vdove John Jacob Astorja, ki je utonil, ko se je potopila ladja "Titanic"? Njegov sinček, tudi John Jacob Astor, je v oskrbi svoje mame, kateri je bila od njegovega rojstva 14. avgusta 1912 do 31. decembra 1916. dovoljena svotica 60.460 dolarjev za njegovo vzgojo. O svojih stroških mora pa še celo polagati račun.

Ne vemo, če so sodniki, katerih se mora Mrs. Astor izpovedati, sami zakrknjeni mladeniči, ki nimajo pojma, kaj veljajo otroci; toda naj bo že razlog kakršenkoli, razumeli niso, da ni mogla niti mama izhajati s to svoto, ampak da je morala še okrog 25 tisoč dolarjev doplačati. Saj je draginja!

Nemara se najde tudi med našimi čitatelji kdo, ki misli, da bi triletni otrok že izhajal s takimi dohodki. Napačna misel! Ne more, pa ne more. Mamica ni le trdila, ampak je svojo trditve tudi dokazala.

Preden je prišel pamž — pardon! — prine na svet, je imela njegova mamica že 1011.50 dolarjev stroškov za njegove obleke. Takega novega meščana, ki je že ob svojem rojstvu lastnik raznih milijonov, je namreč treba dostojno sprejeti. Ko je bil star štiri mesece, to je bilo decembra 1912, so mu kupili kožušek — pomislite, da je bilo po zimi! — za 580 dolarjev; druga oblečica je pa veljala le 185 dolarjev. Meseca septembra 1913 je dobil dve blaziniči za sto dolarjev. Meseca januarja 1915 je veljala njegova kožuškovina 230 dolarjev. Odkar so se pričele njegove nežne ročice igrati, so veljale igračice zanj 5790 dolarjev.

Dobra mati mora skrbeti tudi za zdravje svojega otroka. Kako lahko se baby prehladi; tudi ošpice lahko dobi, in sploh so na svetu neštete otroške bolezni. Mali Astorček je torej potreboval zdravnika, čigar račun je znašal 6523 dolarjev. Otrokov advokat je dobil zato le nekaj čez 4000 dolarjev.

Hvalabogu da so vendar tudi še nekoliko

skromnejši ljudje na svetu. Med te spada malega Astorja strežajka, "nurse", ki je v računu zabeležena le s 720 dolarji. Menda se mora otrok že v nežni mladosti naučiti, kako mora milijonar postopati z delavci in posli.

Po teh zgledih — seveda nepopolnih — bodo menda tudi naši čitatelji razumeli, da veljajo otroci denarja. Ampak da ne postanejo nazadnje ne-skromni, je treba povedati, da je med otrokom in otrokom razlika. Naj ne pride delaven na misel, da bi smel njegov otrok porabiti okroglo 75 dolarjev na dan! Kdo vruga bi mu plačeval take me-zde!

Lahko bi kdo dejal, da se pri takem pamžu še nič ne more vedeti, kaj bo iz njega. Kdo naj v tej starosti dožene, če je v njegovi glavi slama, ali če so možgani? Lahko bi celo kdo v proletarski prevzetnosti trdil, da je na tisoče delavskih otrok nemara bolj nadarjenih od Astorčka, pa ne more dobiti niti toliko mleka, da bi se normalno razvijal.

Taki ugovori so brez cene. Zakaj si pa otrok ni izbral John Jacob Astorja za očeta? Zakaj je bil tako neroden, da je prišel v proletarski hiši na svet? V prvem slučaju mu gotovo nikdar ne bi manjkalo mleka in s štirimi meseci bi lahko nosil dragoceno kožuškovino. Tudi ni res, da se ne ve, kaj bo iz malega John Jacoba. Večkratni milijonar bo; to pravico si je prislužil že s tem, da je prišel na svet. In da ne bodo "njegovi" milijoni izgubljeni, za to skrbe že sodnije. Kajti pravico je treba šteti.

Gotovo pride kakšen socialist, pa zakriči, da so to vnebovpijoče krivice sedanje družbe. Razlagal nam bo na dolgo in široko, da bi morali vsi ljudje, kadar pridejo na svet, najti enake pogoje, da bi se potem njih naravne sposobnosti lahko pri-rodno in neovirano razvijale. Zatrobi nam, da je delaveev otrok, če počiva v njem talenti, za družbo več vreden od Astorjevega sina, če ima za-ganje pod lobanjo in da bi morala družba gledati na vrednost človeka, ne pa na njegove milijone. Dokazova! nam bo, da bi bilo to družbi sami naj-bolj v prid.

Toda ne poslušajte socialistov! Le za to so na svetu, da delajo zgago in vcepljajo delaveem nezadovoljnost v srce.

tovarnah. Za pomanjkanje krst pa navajajo drug razlog. Tovarne, ki jih imajo po 600 do 700 na dan pripravljenih za odposiljatev, pravijo, da ne jemljejo osebnih vlaki predmetov, ki tehtajo čez en funt. Tako lahkih krst pa ni. V sled tega zaostaja odposiljanje in nepokopana trupla se umnože po velikih mestih. Nekateri časopisi se odločno potegujejo za splošno obligatorično sežiganje mrličev.

Podobne težave so se pojavljale že pred daljšim časom v Avstriji in na Ogrskem. Tudi tam so si pomagali s sežiganjem.

Iz Petrograda prihaja čez London poročilo, da so tam aretirali enajst socialistov, ki so bili člani delavske skupine v vojaškem in industrijskem odboru. Obdolženi so, da pripadajo revolucionarnim strankam in da propagirajo med delavci gibanje s tem namenom, da bi se Rusija izpremenila v socialno demokratično republiko. To poročilo je bilo uradno objavljeno.

Razum teh enajstih so aretirali še štiri druge osebe, katere dolže, da so hotele prirejati demonstracije in izzivati izgrede.

Ker je bilo poročilo uradno objavljeno, ni dvomiti, da so se aretiracije res izvršile. Ampak sumljivo je prav to, da se stvar uradno objavlja. Ruska kakor vsaka druga vlada sicer rada zamolčuje take reči. O pravih vzrokih aretacije se seveda ne more reči nič gotovega. Da ruski socialisti ne spe, o tem smo prepričani; koliko je v deželi gibanja, se pa tukaj seveda ne ve. Saj na primer o moskovskih dogodkih tudi še ne vemo nič natančnega. In če se je ruska vlada trudila, da bi zantolčala odotne boje, ki so bili nedvomno resnega značaja, je tembolj sumljivo, da objavlja te aretacije in govori o socialno demokratičnem republikanskem gibanju. Zelo verjetno se nam zdi, da pripravlja carska vlada nove reakcionarne ukrepe in jih hoče opravičiti s takimi dogodki.

London poroča: "Zanesljive informacije prinašajo nove dokaze grozečega pomanjkanja živih v Nemčiji, zlasti po mestih. Siromašni ljudje prodajajo bogatim svoje nakaznice na meso, ker nimajo denarja, da bi si kupovali meso. (To ni popolnoma logično; če prodajajo svoje listke, je to dokaz, da nimajo denarja, ne da ni mesa. Seveda ne mislimo s tem reči, da ima Nemčija preveč mesa). Očividno je ta situacija povzročila novo vojskovanje s submarinkami. Nemčija je prepričana, da izstrada Anglija tekom šestih mesecev, ali pa izgubi vojno. Če vstopi Amerika v vojno, namerava Nemčija sama preživljati Belgijo. To lahko dela nekoliko mesecev z zalogami živil, ki jih ima belgijska pomožna komisija sedaj na razpolago, z belgijsko žetvijo in s porabo vse živine, kar je še ima Belgija. Največje trpljenje grozi prebivalstvu zasednih delov Francije, kjer je lakota neizogibna, ker ni tam nobene poljskega pridelka.

Modri dopisnik torej pravzaprav eno trdi, drugo pa dokazuje. Tako bidejo časniki, ki bi radi zmagali s tinto, sami sebe po zobeh.

O ogromnem rumunskem plenu poročajo iz Berlina. Agentura prekomorskih vesti pravi, da vozi 400 parnikov in 2700 vlečnih ladij žito, ko-že in druge surovine po Donavi. Vsak parnik vleče po deset bark, ki imajo toliko tovara, kolikor 650 železniških vozov. Blago gre na Ogrsko, v Avstrijo in Nemčijo. — To so posledice never-jetne kratkovidnosti zaveznikov, ki so si z ru-minjsko kampanjo bolj škodovali, kakor kori-stili.

Resnica je hčerka časa.

Ako potrebujete zdravlilo, ki prežene zabasnost, napanjanje, zgago, glavobol, nervoznost, migreno, izgubo teka in enerģije, ali splošno slabost, pomnite, da se je Trinerjevo ameriško grenko zdravilno vino že tekom zadnjih 26 let že neštokrat preskuševalo. V tem času je to vino zaslovelo vsled uspešne rabe, uspešnih učinkov in zanesljivosti. Dne 25. decembra 1916 nam je pisal g. Jim Skola, Elm St., Milwaukee, Wis. takole: "Star sem 37 let. Dolgo časa sem bolehal in trpel vsled nervoznosti in slabosti, tako da nisem mogel delati. Danes se počutim močnega in popolnoma zdravega; do tega mi je pripomoglo samo Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino, katero po teh izkušnjah priporočam vsakomur." Dne 12. januarja 1917 se je izrazil g. Radolf Karafiat in Hastings upon Hudson, N. Y. v svojem pismu sledeče: "Čela dva tedna nisem mogel niti jesti, — samo Trinerjevo ameriško grenko zdravilno vino mi je zopet povrnilo zdravje. Sedaj imam zopet izvršiten tek." Cena \$1.00 v lekarnah. Trinerjev Liniment je ravno na tako dobrem glasu, ker odpravlja revmatizem, nevralgijo, izpahke, otekline, mraženje po životu i. t. d. To zdravilo minia para glede uspešnega zdravljenja. Cena 25 in 50c v lekarnah. Po pošti 35 in 60c. Joseph Triner, izdelujoči kemist, 1333—1339 So. Ashland ave., Chicago, Ill. (Adv.)

Ako želiš čitati najnovejše in dobre novice, potem se naroči na "Milwaukee Leader" največji socialistični dnevnik vzhodno od mesta New York. Stane 25c na mesec. Milwaukee, Wis.

MODERNA KNIGOVARNICA
Okusno, hitro in vpešno delo za privatnike in društva. Sprejemo naročila tudi izven mesta. Imamo moderne stroje. Nizke cene in poštena postrežba.
KRATJE HOLAN,
1633 Blue Island Ave., Chicago, Ill.
(Adver.)

CARL STROVER
Attorney at Law
Zaseda na vsak sodišču.
Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah.
St. sobe 1009
133 W. WASHINGTON STREET
CHICAGO, ILL.
Telefon: Main 3989

Moderno urejena gostilna
VILLAGE INN
s prostornim vrtom za izlete
MARTIN POTOKAR,
Ogden Ave., blizu cestno železniške postaje, Lyons, Ill.
Telefonska številka: 224 m.

Dr. Richter's Pain Expeller
za revmatične bolečine, za bolečine otrplosti, skle-pov in mišic.
Pravi se dobi le v zavitku, kot vam kaže ta slika. Ne vzemite ga, ako nima na zavitke naše tržne znamke s Sidro.
25 in 50 centov v vseh lekarnah, ali pa naročite si za ravnost od
F. Ad. Richter & Co.
74-80 Washington Street,
New York, N. Y.

LOUIS RABSEL
moderno urejen salon
NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WIS.
Telefon 1199

Ena najboljših socialističnih revij v angleškem jeziku v Ameri-ki je: "INTERNATIONAL SOCIALIST REVIEW." — Izhaja mesečno in stane \$1.00 na leto. — Naslov: Int. Soc. Review, 341 E Ohio St., Chicago, Ill.

Central Hotel
Conemaugh, Pa.

Fred. Mosebarger,
LASTNIK.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.
Zdravnik za notranje bolezni in rane.
Zdravilna preiskava brezplačno. Plačati je za zdravlilo. 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 9 popoldne in 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živeti bolniki naj pošlje slovesne.

James F. Stepina, predsednik.
Christian R. Walleck, I. podpreds.
Emanuel Beranek, II. podpreds.
Adolf J. Krasa, blagajnik.

Ravnateljski odbor
Michael Zimmer, predsednik
Emanuel Beranek
Dr. Anton Blankin
John Fucik
A. V. Geringer
John C. Krasa
Ernest Kunde
James F. Stepina
C. R. Walleck

Ameriška Državna Banka

1825-27 Blue Island Avenue, blizu 18-ate ulice, CHICAGO, ILL.

Glavnica in prebitek . . . \$500,000.00

ODPRTO: Pondeljek in v četrtek do 8½ zvečer vse druge dneve pa do 5½ popoldan

Pošiljamo denar v stari kraj brzo in točno.

POZOR!

Zaradi nepričakovane naglega dvigovanja in nestalnosti kron-ske vrednosti, nemogoče je določiti stalno ceno, ali vse naše cene bodo računane po najnižjem dnevnem kursu. Uprajte ali pišite po cene.

Obsejni denarni premet in nizke cene. Vse pošiljave garantirane.

Direktna zveza s Prvo Hrvatsko hranilnico in posojilnico v Za-grebu in njenimi podružnicami.

Pošiljamo denar vojnim vjetnikom v Srbijo, Rusijo, Angleško in Francosko.

Govorimo vse slovanske jezike.

Naivečja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-66 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljakem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

KADAR potrebujete društvene potreščine kot zastave, kape, regalije, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastoj. Vse delo garantirano.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

Ne igray se z zdravjem!

Zdravje je več vredno ko bogastvo. Ako se počutiš dobro, nikar ne spravljal v nevarnost svojega zdravja s tem, da poskušaš raznovrstne alkoholne grenčice, ki ne oslabe samo krvi, marveč več ali manj uničujoče krvne celice. Kri je takorek reka, ki Ti daje dragoceno življenje. Ona se pretaka po arterijah in žilah in prinaša hrano vsaki posamezni celici in okrepuje vse telo. Istočasno odstranja nepotrebne snovi, ki se prehitro zbirajo, in pokončuje raznovrstne bacile. Radi tega se treba ogibati vsega, kar bi oslabiljevalo in storilo nevarne krvne celice. Edino silna, močna krvna telesca so sposobna, da izvršujejo namen, ki ga imajo, namreč: Ohranjevati in varovati. Čisto naravno vino jim nikakor ne škoduje. "Ono okrepuje živčni sistem in usposablja telo, da izvršuje svoje glavne namene", pravi dr. Armand Gauthier, član francoskega zavoda, v svojem predavanju, ki ga je imel pred zdravniško komisijo v Parizu.

Trinerjev Ameriški Eliksir iz Grenkega Vina.

To sredstvo, s kojim se nobeno primerjati ne da, je sestavljeno iz rastlin, korenin, ki so priznane zdravniške vrednosti, in iz naravnega, čistega, popolnoma zrelega vina. Nima nikakih kemikalij ali strupov. Pospešuje prebavo, okrepuje organe, jih oživlja in daje moč živcem. Pomaga pri

ZAPEKI
VETROVIH
NAPENJANJU
GLAVOBOLU

NERVOZNOSTI
SLABOKRVNOSTI
POMANJKANJU ENERGIJE
SPLOŠNI SLABOSTI

hitro in sigurno. Odkloni kratkoma vse ponaredbe, ki žro samo denar! Naše načelo je, da izgotovimo sredstvo, ki je dobro, ki pomaga — in naša cena ostane — naj se cene tvarin, posebno vina, še tako dvigajo — vedno iste: \$1.00. — PRI VSEH DRUGISTIH.

Sedanji letni čas pripelje seboj raznovrstna nezaželjena goste, posebno revmatizem in nevralgijo. Ali veš, kako jih sprejeti? Najboljši način je, da rabiš TRINERJEVO OBLIZ. Je izvrstno zdravilo, ako Te boli vrat, ako imaš otekline, razpokline itd. Cena 25 in 50c, pri vseh drugistih, po pošti 35 in 60c. Pri vseh boleznih, ki so splojne s kašljem, rabi Trinerjevo zdravilo za kašelj (TRINER'S COUGH SEDATIVE), cena 25 in 50c, po pošti 35 in 60c.

JOS. TRINER

kemik izdelovalec,

1333-1339 So. Ashland Ave.

Chicago, Ill.

IZVIRNO POTRDILO

podpisano po osebi, kateri se denar pošlje v staro domovino, omogo-čuje, da pošiljatelj istega vsak čas lahko dobi nazaj.

Brzjavno v staro domovino za \$2.50

odpošljemo vsako denarno pošiljatev, in za isto jamčimo. Pošiljatev izročene bodo naslovnikom tekom 6 do 10 dni.

PAROBRODNE LISTKE. — Vsakdo, kateri želi potovati v Evropo po vojni, naj si takoj osigura prostor na parobrodu, ako hoče, da dobi enega od prvih in najboljših. — Vse druge informacije daje:

KASPAR STATE BANK

1906 Blue Island Ave. CHICAGO, ILL.

Vesti o položaju.

Svedska vlada je odklonila predlog predsednika Wilsona, da bi tudi druge nevarne države prekinile diplomatske stike z Nemčijo, in razglaša, da misli, dokler je le mogoče, ohraniti naj-strožjo nevtralnost.

Zunanji urad Paname odobrava koraka pred-sednika Wilsona in mu ponuja svoje sodelovanje. Mnogo prebivalcev Paname je uznemirilo ameriškemu zastopniku Prieu, da so pripravljeni slu-žiti v zvezi armadi (?).

Petnajst tovarnarjev s skupnim kapitalom 30 milijonov dolarjev je telegrafiralo predsedni-ku Wilsonu, da mu ponujajo svojo pomoč z iz-delovanjem letal v slučaju potrebe. Vsak te-den baje lahko izdelajo 175 aeroplanov.

Kajpada. To bi se gotovo izplačalo.

Veliki pacifist Ford, ki je znan od svoje ko-mične mirovne ekspedicije v Evropo in je bil od vsch pacifistov razglašan za enega največjih mož našega stoletja, izjavlja, da namerava v slučaju vojne svojo tovarno dati vladi popolnoma na dis-pozicijo.

Nič nismo presnečeni. Vseh teh meščanskih pacifistov nismo nikdar drugače ocenjevali in najboljše bi bilo, da ne bi imeli socialisti nikdar nobenih stikov z njimi.

Nemčija izjavlja, da je potekel čas, ki je bil dovoljen nevtralnim ladjam v zabranjenih mor-skih delih in da bo poslej vsaka ladja v dotičnih morskih krajih brez svarila in brez obzira potop-ljena.

Eden izmed uradnikov nemškega poslanstva, ki odhaja v Evropo, je izjavil, da ne omenja Nem-čija nikdar več svojih obljub glede na omejitve brezobzirnega pomorskega vojskovanja.

Državni urad je podal izjavo, v kateri ome-nja poizkus Nemčije, da bi dosegla preko Švice pogajanje z Ameriko. Lansing je odgovoril švi-carskemu poslaniku, da je ameriška vlada vsak čas pripravljena na pogajanje, toda edino pod pogojem, da obnovi obljube, ki jih je lani da-a Ameriki in jih je letos povsem nenadoma prekli-cala.

UTRINKI.

Indijanci iz mnogih rezervacij so naznanili tajniku za itotranje zadeve Lanu, da so v slučaja vojne med Ameriko in Nemčijo pripravljeni bojevati se pod zastavo Zedinjenih držav.

In vendar se najdejo ljudje, ki trdijo, da se Indijanci kljub "blagodejnemu vplivu belega plemena" niso znali povzpeti do vrhunca naše kulture!

Navadna, a zelo značilna posledica vojne se kaže na Angleškem: Mliških krst in grobarjev primanjkuje! Težave so se čutile že nekaj časa, sedaj pa je postal položaj naravnost kritičen. V nekaterih krajih so oblasti zaradi tega že vpeljale obligatorično sežiganje mrličev.

Pomanjkanje grobarjev razlagajo s tem, da so odšli vsi možje, kar jih je sposobnih za orož-je, k vojakom, ali pa so zaposleni v munijskih